

Europese financieringsmogelijkheden

*voor onderzoek en innovatie
op het gebied van sport en bewegen*

Februari 2020

Colofon

Kenniscentrum Sport & Bewegen is de afzender van deze publicatie

Co-auteurs:

Ben Moonen (Sportsubsidie.nl)

Daniëlle de Boer (ZonMw)

Ingrid Hendriksen (LivingActive, basisdocument)

Eindredactie Kenniscentrum Sport & Bewegen:

[Peter Barendse](#)

[Jacqueline Kronenburg](#)

Contact:

T +31-(0)318 - 49 09 00

E info@kenniscentrumsportenbewegen.nl

I www.kenniscentrumsportenbewegen.nl en www.allesoversport.nl

© Kenniscentrum Sport & Bewegen, februari 2020

Inhoudsopgave

Colofon	2
1. Inleiding	4
Penvoerder of partner?	6
Leeswijzer	6
2. Erasmus+	8
Doelen Erasmus+ / Sport	8
Collaborative Partnerships	9
Not-for-Profit Sport Events	9
Lat ligt hoog	11
Andere opties voor de sport	11
Onderwijs en jeugd	12
3. Horizon 2020	14
Pijler 1: Excellente Wetenschap	16
Pijler 2: Industrieel leiderschap	17
Pijler 3: Maatschappelijke uitdagingen	19
COST	22
4. Initiatieven en programma's gekoppeld aan Horizon 2020	23
5. Europese Structuur- en Investeringsfondsen (ESI-fondsen)	25
6. Overige EU-programma's	28
7. Nieuwe begrotingscyclus: 2021 - 2027	32
Van Erasmus+ naar Erasmus	32
Wat wil het Europees Parlement?	33
Horizon Europe	34
Thematieken en programma-opbouw binnen Horizon Europe	35
Doelen van de pijlers van Horizon Europe	36
Digital Europe	39
Conclusie	40
Verder voorbereiden en bekwamen op Horizon Europe en Digital Europe?	41
8. Tot slot	42

1. Inleiding

Hoe kunnen Nederlandse organisaties, universiteiten en bedrijven die zich bezighouden met sport en bewegen meer gebruik maken van de Europese subsidies? Het begint met inzicht welke financieringsmogelijkheden er zijn.

Op verzoek van het ministerie van VWS heeft Kenniscentrum Sport daarom in 2017 een inventarisatie gemaakt van de Europese financieringsmogelijkheden gericht op sport en bewegen: het Whitepaper 'Europese financieringsmogelijkheden voor onderzoek en innovatie op het gebied van sport en bewegen'.

Het huidige document (december 2019) is een actualisatie van het in 2017 verschenen whitepaper. In deze inventarisatie zijn de op dit moment bekende, openstaande calls met een deadline in 2020 weergegeven.

Wat zijn de mogelijkheden?

De Europese Unie verstrekt subsidies voor een groot aantal onderwerpen in een groot aantal sectoren. Eens per zeven jaar wordt het beleid van de EU en de hoofdlijnen van deze programma's bepaald. De huidige programma's lopen van 2014 tot 2020. Tussentijds worden er, afhankelijk van het programma, jaarlijks of per twee à drie jaar prioriteiten vastgesteld en aangepast. Voor het nieuwe Horizon Europe programma (het grootste Research & Development programma in Europa) lopen de programma's straks tot 2027, waarvan het beleid nu in ieder geval wordt uitgezet tot 2024. Dit geldt ook voor andere programma's die interessant zijn voor de sport, zoals Erasmus+. Door middel van oproepen tot het indienen van projecten ('calls for proposals') wordt geïnteresseerden gevraagd projectvoorstellen te ontwikkelen en in te dienen. De subsidies die de Europese Unie verleent, zijn altijd bedoeld als cofinanciering. De lidstaten zullen in de meeste gevallen minimaal 50% van de kosten voor hun rekening moeten nemen.

Financiering van projecten kan via twee wegen lopen:

1. de Europese Commissie delegeert de financiering aan de lidstaten. Het geld kan in beheer komen bij nationale of regionale autoriteiten. Dit geldt vooral voor het gemeenschappelijk landbouwbeleid en het regionaal beleid. In dit geval kunnen Nederlandse aanvragers hun aanvraag indienen bij nationale instanties, zoals provincies of agentschappen.
2. de Europese Commissie verleent subsidies rechtstreeks aan begunstigden, zoals universiteiten, bedrijven, belangengroepen en niet-gouvernementele organisaties (NGO's). Deze subsidieaanvragen worden dus in 'Brussel' ingediend.

De EU heeft regels opgesteld om de subsidieverlening zo helder mogelijk te laten verlopen:

- Subsidie is alleen mogelijk via een oproep tot het indienen van voorstellen. Dit heet ook wel call for proposal (CfP).
- Binnen de EU is alleen deelfinanciering mogelijk.
- Subsidieverlening mag niet leiden tot winst voor de begunstigden.
- Subsidiëring met terugwerkende kracht is niet mogelijk.

Het aantal programma's is erg groot. De drie belangrijkste regelingen van de Europese Commissie die mogelijkheden bieden voor onderzoek en innovatie gericht op sport en bewegen zijn:

- Erasmus+ (zie p. 8 en verder)
- Horizon 2020 en programma's gekoppeld aan Horizon 2020 (zie p. 14 en verder)
- Europese Structuur- en Investeringsfondsen (zie p. 25 en verder)

Daarnaast zijn er financieringsmogelijkheden binnen de Europese Directoraten-Generaal Volksgezondheid (Santé, voorheen Sanco), Onderzoek en Innovatie (RTD) en DG Interne Markt, Industrie, Ondernemerschap en Midden- en Kleinbedrijf (GROW, voorheen E&I). Deze financieringsmogelijkheden zijn gekoppeld aan beleidslijnen van de desbetreffende directoraten-generaal (de counterpart van onze nationale ministeries bij de Europese Commissies), kort meestal DG's genoemd. Deze beleidslijnen voor (andere) maatschappelijke thema's kunnen relevant zijn voor sport en bewegen. Zij bevatten echter geen rechtstreekse financieringsmogelijkheid voor sportonderzoek en -innovatie. Het cross-sectoraal denken is dus belangrijk om in aanmerking te komen voor Europese subsidies.

Het beleidsinstrumentarium van de Europese Commissie omvat meer dan subsidiëring. De Directoraten-Generaal kunnen ook gerichte opdrachten aanbesteden. Voor inzicht in zowel openstaande als afgesloten aanbestedingen ('tenders') kun je onder meer zoeken op [Ted-eTendering](#), een elektronisch platform van de Europese Unie gericht op overheidsopdrachten.

Daarnaast kan de Europese Commissie een coördinerende rol spelen bij het tot stand brengen van brede samenwerkingsprogramma's voor prioritaire thema's, bijvoorbeeld de zogenaamde Joint Programming Initiatives ([JPI](#)). In een JPI zetten de deelnemende EU-landen hun eigen budget in via consortia uit eigen land, maar de werkzaamheden worden maximaal afgestemd om dubbel werk en ontbrekende schakels te voorkomen. Het idee achter een JPI is het vergroten van de slagkracht en doelmatigheid van de inzet van middelen in Europa.

Vergelijkbaar met een JPI is een European Research Area ([ERA](#)). Een ERA richt zich echter daadwerkelijk op het uitzetten van gezamenlijke calls. De Europese Commissie draagt per keer financieel bij aan één call binnen een ERA. De bijdrage vanuit Brussel omvat slechts 15 procent van het onderzoeksbudget.

Het onderwerp van zowel een JPI als een ERA moet binnen de [zeven grote maatschappelijke uitdagingen](#) vallen die door de EU zijn geïdentificeerd, variërend van slim transport en demografische veranderingen tot een inclusieve samenleving. Beide samenwerkingsprogramma's vergen een gedegen voorbereiding. Deelname is vooral zinnig als er een nationaal programma met nationale middelen is.

Tenslotte zijn er nog andere programma's van de Europese Commissie die van belang kunnen zijn voor financiering van sport- en beweegactiviteiten. Te denken valt aan de programma's COSME en Creative Europe. Ook deze programma's zullen in dit overzicht kort aan bod komen.

Verder zijn er veel prijzen ('awards' waaraan een geldbedrag zit gekoppeld) die worden uitgereikt door de Europese Commissie. Het voordeel van deze prijzen is dat 'exposure' voor profilering van je eigen project groot is. Dit kan leiden tot verdere spin off of meer naamsbekendheid, op een internationaal niveau. Het loont de moeite om je in te schrijven voor nieuwsbrieven/RSS news feeds en de betreffende DG's te volgen op Twitter. Op alle websites van de Europese Commissie is te vinden hoe je op de hoogte kunt blijven van de actualiteit, zoals dit voorbeeld van [DG Health and Food Safety \(SANTE\)](#).

Om voor Europese subsidie in aanmerking te komen, is doorgaans samenwerking met organisaties uit andere EU-landen noodzakelijk. Vaak moeten minstens vijf EU-landen

meewerken. De precieze voorwaarden kunnen per (deel)regeling verschillen. Dat geldt ook voor de noodzakelijke eigen bijdrage. Die percentages verschillen.

Naast het aantal betrokken landen, is het eveneens belangrijk om Oost-Europese landen te betrekken, want zij krijgen tot aan 2024 verhoudingsgewijs meer Europees budget toegekend. In verband met de economische groei in een aantal Oost-Europese landen zal deze uitzonderingspositie daarna waarschijnlijk veranderen. Het meenemen van Oost-Europese partners maakt een subsidieaanvraag momenteel kansrijker.

Daarnaast is de versterking met de internationale banden met Japan met Afrika tot aan 2024 steeds belangrijker. Als er ruimte in een aanvraag is om deze gebieden mee te nemen, dan verhoogt dat eveneens kansen op toekenning. Natuurlijk gaat het in alle gevallen om het meenemen van partners die een goed track record hebben en excelleren op hun vakgebied.

Verder blijft de participatie van het MKB achter in Europese aanvragen. Het versterken van het consortium met MKB koepels kan eveneens een aanvraag versterken (zeker daar waar het hand in hand gaat met disruptieve technologische oplossingen). Tot slot is het wel belangrijk te beseffen dat het voorbereiden van de aanvraag over het algemeen veel tijd kost en dat ook de verantwoording heel precies moet worden gedaan.

Penvoerder of partner?

Voor veel Europese subsidieprogramma's geldt dat deze openstaan voor transnationale samenwerkingsverbanden. Bijvoorbeeld voor het onderdeel 'Collaborative Partnerships' binnen Erasmus+ geldt dat er minimaal vijf partners zijn uit zogenaamde programmalanden. Wanneer een sportorganisatie nog geen enkele ervaring heeft met Europese aanvragen, is het indienen van een aanvraag als hoofdaanvrager/penvoerder meestal een té grote stap. Een alternatief is om eerst ervaring op te doen door partner te worden in een aanvraag van een andere penvoerder of als expert meedoen in een meer bescheiden rol. Het zijn van een test-site of pilot-groep kan ook een manier zijn om langzaam ervaring op te doen.

Partijen die op zoek zijn naar partners, kunnen gebruik maken van het EU-tool voor [Partner Search](#). Organisaties die zich actief willen aanbieden als partner, kunnen zich aanmelden bij diverse websites zoals '[Finding Partners Database](#)' of '[EU Partner Search](#)'. Ook zijn er allerlei [LinkedIn](#)-groepen beschikbaar die daarbij behulpzaam kunnen zijn.

Leeswijzer

Hierna volgt een overzicht van de Europese programma's die relevant kunnen zijn voor onderzoek en innovatie gericht op sport en bewegen. Deze inventarisatie is niet uitputtend. Het geeft een indicatie van de grote diversiteit aan financieringsmogelijkheden binnen de diverse Europese programma's.

Als een tekst is onderstreept, is een directe link naar de achterliggende website beschikbaar. Ook de op dit moment openstaande calls met mogelijkheden voor sport en bewegen en een deadline in 2020 zijn weergegeven, met een directe koppeling naar de desbetreffende website. Bij publicatie van deze Whitepaper (februari 2020) zijn enkele calls verstreken, maar voor de volledigheid zijn deze wel opgenomen.

De beschrijvingen van de calls zijn een samenvatting: kijk voor de exacte voorwaarden altijd naar de betreffende programmagids. We realiseren ons dat deze whitepaper een grote informatiedichtheid heeft en we hebben er bewust voor gekozen deze niet verder uit te breiden met foto's van EU-gesubsidieerde projecten. In het slothoofdstuk geven we nog een aantal adviezen hoe en waar je als geïnteresseerde in Europese programma's verder je licht kunt opsteken. De whitepaper is hiervoor een basisdocument dat in de eerste editie al honderden keren is gedownload uit de [Kennisbank Sport & Bewegen](#). Wij hopen dat deze update weer veel belangstellenden helpt de weg te vinden naar geschikte 'calls' in Brussel.

2. Erasmus+

Erasmus+ is het subsidieprogramma van de Europese Unie voor onderwijs, training, jeugd en sport. Het biedt mensen van alle leeftijden de kans om kennis en ervaring op te doen of om die te delen bij organisaties en instellingen in verschillende landen. Erasmus+ richt zich op alle onderwijssectoren en de jeugd- en jongerensector. Er is tevens een apart sport-programma binnen Erasmus+.

Erasmus+ is een bundeling van de subsidiemogelijkheden van het Directoraat-Generaal Educatie en Cultuur (DG EAC). Het programma loopt van 2014 tot 2020. Het totaalbedrag van het gehele programma Erasmus+ bedraagt € 14,7 miljard. Het totale budget van het Erasmus+ sportprogramma ([Erasmus+ / Sport](#)) bedraagt € 266 miljoen voor 7 jaar (1,38% van het totale budget van Erasmus+). 2020 is dus het laatste jaar van de huidige cyclus van 7 jaar.

Erasmus+ levert een bijdrage aan economische groei, werkgelegenheid, gelijke kansen en inclusie in Europa. Het subsidieprogramma wil zoveel mogelijk mensen de kans bieden om volwaardig deel te nemen aan de maatschappij en de arbeidsmarkt. Dat kan door het ontwikkelen van hun vaardigheden en competenties, zowel op professioneel als op persoonlijk niveau.

Tegelijkertijd helpt het programma óók om door internationale samenwerking de kwaliteit van onderwijs en training en van het jeugd- en jongerenwerk te verbeteren. Dat draagt bij aan de duurzame sociale en economische ontwikkeling en aan een grotere concurrentiekracht van Europa.

Doelen Erasmus+ / Sport

De belangrijkste doelstellingen van het sportprogramma zijn:

1. Het aanpakken van **transnationale bedreigingen van sport**, zoals doping; wedstrijdvervalsing; geweld; racisme en intolerantie.
2. De **ondersteuning van goed bestuur op sportgebied en verbetering van onderwijs en opleiding van sporters**, in het bijzonder ondersteuning bij dubbele loopbanen van sporters en verduurzaming van vrijwillige sportstructuren.
3. Het bevorderen van **sociale integratie, gelijke kansen en gezondheidsbevorderende lichaamsbeweging** door deelname aan sport.

De subsidiemogelijkheden binnen Erasmus+ betreffen doorgaans meer operationele activiteiten (uitwisseling, implementatie, netwerkvorming) en wat minder onderzoeks- of innovatieprojecten. In een projectteam zijn verschillende rollen nodig, waarbij onderzoek er wel vaak een is. Deelname aan het sportonderdeel van Erasmus+ is mogelijk voor

niet-commerciële private en publieke organisaties. Gemeenten kunnen in hun regierol als partner optreden in een project. De EU vindt de lokale dimensie erg belangrijk. De nadruk ligt steeds meer op betrokkenheid van 'grassroots sports' (lokale of regionale amateursportclubs).

Jaarlijks wordt binnen de grenzen van de doelstelling van het Erasmus+ programma een werkplan met prioriteiten gepubliceerd, waarin staat welk soort internationale projecten ondersteund kan worden.

In 2020 is € 57,6 miljoen beschikbaar vanuit het Erasmus+ sportprogramma, wat een forse toename betekent ten opzichte van 2019 (48,6 miljoen). De volgende acties worden door Erasmus+/ Sport ondersteund:

- Collaborative Partnerships
- Not-for-profit Sport Events

Collaborative Partnerships

Collaborative partnerships: (kleine) samenwerkingsverbanden voor de ontwikkeling, overdracht en/of implementatie van innovatieve praktijken in sport en lichaamsbeweging. Aan de samenwerkingsverbanden moeten minstens vijf organisaties van vijf verschillende programmalanden deelnemen. De projectduur kan variëren van 12 tot 36 maanden en de maximale subsidie is € 400.000. Aan kleine samenwerkingsverbanden moeten minstens drie organisaties van drie verschillende landen deelnemen. De projectduur kan variëren van 12 tot 24 maanden met een maximale subsidie van € 60.000.

Calls met deadline 2020

Call	Collaborative Partnerships
Call-ID	EPP-SCP-2020
Deadline	2 april 2020
Budget	€ 42,5 miljoen

Call	Small Collaborative Partnerships
Call-ID	EPP-SSCP-2020
Deadline	2 april 2020
Budget	€ 10 miljoen

Not-for-Profit Sport Events

[Not-for-Profit European Sport Events](#): voor het organiseren van Europese niet-commerciële sportevenementen met sporters uit minimaal twaalf landen. Deze actie voorziet in financiële steun voor:

- de organisatie van **Europawijde sportevenementen** georganiseerd in het land van het programma;
- **nationale evenementen die tegelijkertijd in verschillende programmalanden georganiseerd worden** door niet-commerciële organisaties of openbare organisaties die actief zijn op het gebied van sport.

Calls met deadline 2020

Call	Not-for-profit sport events
Call-ID	<u>SPP-SNCESE-2020</u>
Deadline	2 april 2020
Budget	€ 5 miljoen

De verwachte resultaten van deze sportevenementen zijn:

- verhoogd bewustzijn met betrekking tot de rol van sport bij de bevordering van sociale inclusie;
- gelijke kansen en gezondheidsbevorderende fysieke activiteit;
- toegenomen deelname aan sport, lichaamsbeweging en vrijwilligerswerk.

De projectduur is maximaal één jaar (van de voorbereiding van het evenement t/m de follow-up). Het maximale budget is € 300.000 voor events tijdens de Europese Week van de Sport (van 23 tot 30 september 2020) en € 500.000 voor events die niet gerelateerd zijn aan de Europese Week van de Sport. Maximaal 80% van de totale kosten wordt gedekt.

Voor beide acties geldt dat er maar één subsidieronde is per jaar. De deadline voor deze subsidie aanvragen is 2 april 2020. De startdatum van gehonoreerde projecten 'Collaborative partnerships' is 1 januari 2021. De startdatum voor 'Not-for-profit sport events' is 1 november 2020.

Daarnaast steunt Erasmus+ ook acties ter ondersteuning van sterkere feitelijke onderbouwing van de besluitvorming (studies, dataverzameling, enquêtes ed.) en dialoog met Europese belanghebbenden (EU Sport-Forum, EU-voorzitterschap evenementen, conferenties, vergaderingen, seminars ed.).

De subsidieaanvragen voor de sport worden direct door de Europese Commissie in Brussel behandeld door het Education, Audiovisual and Culture Executive Agency van de Europese Commissie ([EACEA](#)). Toelichting op en nieuws over het sportprogramma van Erasmus+ is op de [sportpagina](#) van EACEA te vinden. Gedetailleerde instructies voor het indienen van aanvragen zijn in de [programmagids](#) van Erasmus+ te vinden (sportgedeelte, pagina 249-266). Er is ook een [Nederlandse website](#) met algemene informatie over Erasmus+, waar het sportprogramma in beperkte mate aan bod komt. Het overgrote deel van de Nederlandse subsidieaanvragen binnen Erasmus+ moet bij Nationale Agentschappen worden ingediend, maar dit geldt (nog) niet voor sport.

Praktijkvoorbeelden

Hieronder enkele voorbeelden van Erasmus+ sportprojecten met Nederlandse deelname.

Collaborative partnerships:

- 'New Health Programme' van stichting [Nieuwe Gezondheid](#). Doel is het ontwikkelen van een Europese standaard voor Lifestyle Buddies en gelijktijdig het werven en opleiden van vrijwilligers en professionals tot Lifestyle Buddy.
- 'Sport and Academic Talent Integration project through Exchange Programs in Hockey ([STICK](#))'. Dit is gericht op het ontwerpen van een programma zodat topsporters in opleiding ook met Erasmus+ een buitenlandervaring kunnen opdoen.
- '[Keep Youngsters Involved](#)'. Het doel is om drop-out uit sport van jongeren tussen 12 en 19 jaar te voorkomen. Het gaat vooral om jongeren met een lage sociaal-economische status. In het project worden good practices en kennis

gedeeld tussen de acht deelnemende landen. Kenniscentrum Sport & Bewegen was projectleider.

Not-for-profit sport events:

- Eind 2019 heeft de Stichting Life Goals subsidie ontvangen voor de [European Life Goals Games](#) die tijdens de Europese Sportweek in 2020 in Almere georganiseerd gaan worden, een internationaal multisport-evenement voor mensen uit de maatschappelijke opvang.
- De [TAFISA European Sports for All Games](#) die in de zomer van 2018 in Friesland hebben plaatsgevonden. NOC*NSF was hier projectleider, in samenwerking met Sport Fryslan.

Lat ligt hoog

In 2019 zijn er 766 sportaanvragen ingediend. Hiervan zijn er 260 toegekend (27%). De Nederlandse oogst is summier. Er waren 7 toekenningen (van de 104: 6,7%) bij de actie 'Collaborative partnerships'. Van de 144 aangevraagde 'Small collaborative partnerships' hadden er 3 een Nederlandse penvoerder (2%). Van de 12 not-for-profit sport events was er maar één Nederlandse toekenning (8,3%).

De kans op een toekenning is bij collaborative actions ongeveer 30%, bij de small collaborative actions bijna 50% en bij de not-for-profit sport event is dit slechts 10%.

Voor een toekenning in 2019 was het bij de beoordeling benodigde aantal punten (op schaal tot 100):

- Small collaborative partnerships: 71 punten
- Collaborative partnerships: 71 – 82 punten
- Not-for-profit Sport Events: 88 punten

Onder de bijna 200 door Erasmus+ Sport toegekende projecten in 2018 zitten slechts 5 projecten met een hoofdaanvrager die afkomstig is uit Nederland, zoals in dit [overzicht](#) van Kenniscentrum Sport & Bewegen is te lezen. Niet bekend is hoeveel Nederlandse hoofdaanvragers er waren in dat jaar.

Andere opties voor de sport

Naast bovenstaande calls, worden door de EU ook awards toegekend voor succesvolle en inspirerende projecten die zijn uitgevoerd. Er zijn twee awards voor sportprojecten. Enerzijds betreft dit de [#BeInclusive Award](#). De Europese Commissie #BeInclusive EU Sport Awards erkent organisaties die de kracht van sport gebruiken om sociale inclusie voor kansarme groepen te vergroten. In beginsel staat deze prijs open voor elke sportorganisatie. De tweede award is de [#BeActive award](#). De #BeActive Awards-competitie is een centraal onderdeel van de jaarlijkse Europese week van de sport. Die competitie is opgericht om projecten en personen te ondersteunen die zich toeleggen op de promotie van sport en lichamelijke activiteit in heel Europa. Elk programmaland kan drie projecten voordragen. Voor beide awards is een budget van € 45.000 beschikbaar.

De Commissie biedt sportfinanciering via twee stromen, via Erasmus+ en via Pilot Projects and Preparatory Actions. In 2019 varieerden de maximale subsidiebedragen voor de Pilots tussen de €200.000 en €400.000. Er waren drie verschillende thema's, namelijk:

- Monitoring and coaching, through sports, of youngsters at risk of radicalisation
- Exchanges and mobility in sport
- Sport as a tool for integration and social inclusion of refugees

Op het moment van publicatie van deze Whitepaper was de definitieve call 2020 nog niet gepubliceerd. Wel is aangekondigd dat de calls in mei/juni opengesteld gaan worden en dat er in 2020 vier verschillende thema's centraal staan (waaronder, naar alle waarschijnlijkheid, ook bovenstaande drie thema's. Tijdens SportInfoDay 2020 is meegedeeld dat voor de Preparatory Actions 1,5 miljoen euro beschikbaar komt voor 10 projecten. De calls worden op de [sportpagina](#) van de Europese Commissie gepubliceerd.

Onderwijs en jeugd

Het Erasmus+ programma gericht op onderwijs of jeugd kan eveneens interessant zijn voor samenwerking op het gebied van sport en bewegen. Projecten waar sport als middel wordt ingezet, kunnen hier worden gefinancierd.

Daarbij kan gedacht worden aan kansen voor studenten en medewerkers van educatieve sportorganisaties om leer-/werkervaring op te doen in een ander land (Key Action 1, KA1). En binnen de actielijn strategische partnerschappen kunnen kennisallianties ontstaan tussen instellingen voor hoger (sport)onderwijs en ondernemingen die streven naar het bevorderen van innovatie en ondernemerschap (Key Action 2, KA2).

In het kader van Key action 'Learning Mobility of individuals' heeft de Nederlandse stichting European Football for Development Network subsidie ontvangen het project '[Breaking barriers through football](#)' waarbij de maatschappelijke kracht van voetbal ingezet wordt om de kansen van jongeren uit een achterstandssituatie te verbeteren.

Het project '[All Different All For Sport](#)' van de Nederlandse organisatie Rock Solid Foundation for International Youth Work gebruikt sport als middel voor sociale inclusie. Het project heeft in 2018 ondersteuning gekregen vanuit de Key action 'Learning Mobility of Individuals'.

De meeste deadlines voor subsidieaanvragen binnen onderwijs en jeugd vallen tussen 24 januari en 4 mei 2020, maar sommige zijn gepland in juli en september 2020. Een concrete actie die nog begin 2020 openstaat, valt onder Key Action 2 en is gericht op Europese Universiteiten ([European Universities 2012-EAC/A02/2020](#)), met een deadline op 26 februari 2020 en een budget van 120 miljoen euro. Deze actie is erop gericht om circa twintig 'Europese universiteiten' op te richten waar studenten een diploma kunnen verkrijgen door het combineren van studies in verschillende EU-landen.

Het Erasmus+ Jeugd onderdeel wordt in Nederland uitgevoerd door het Nationaal Agentschap, ondergebracht bij het Nederlands Jeugdinstituut. <https://www.erasmusplus.nl/>

Calls met deadline 2020

Call	European Universities
Call-ID	EPP-EUR-UNIV-2020

Deadline	26 februari 2020
Budget	€ 120 miljoen

3. Horizon 2020

Het programma [Horizon 2020](#) is gericht op het versterken van de kennis- en innovatiepositie van de EU. Dit is het achtste kaderprogramma voor onderzoek (KP8); het heeft als doel het Europese beleid op het gebied van onderzoek en innovatie beter af te stemmen op de economische en sociale ambities van de Europese Unie zoals geformuleerd in de EU 2020-strategie.

Het programma is in eerste instantie bedoeld voor organisaties die aan onderzoek doen, universiteiten en het bedrijfsleven. Voor lokale overheden is het programma echter ook interessant. De Europese Commissie wil hiermee de relatie tussen onderzoek, bedrijfsleven en overheid stimuleren, met name om tot betere oplossingen te komen voor maatschappelijke problemen waar overheden mee te maken hebben.

Er zijn drie 'pijlers':

1. **Excellente Wetenschap**: topwetenschappers, grootschalige onderzoeksinfrastructuren en de technologieën van de toekomst;
2. **Industrieel Leiderschap**: Europa's industriële leiders (ICT, nanotechnologie, geavanceerde productie-, robotica-, en biotechnologie en ruimtevaart);
3. **Maatschappelijke Uitdagingen**: onderzoeksgroepen/innovatieve projecten voor het oplossen van de zeven grote maatschappelijke uitdagingen van Horizon 2020:
 - 1) gezondheid,
 - 2) landbouw en de bio-economie,
 - 3) energie,
 - 4) vervoer,
 - 5) klimaat, milieu en efficiënt gebruik van hulpbronnen en grondstoffen,
 - 6) een inclusieve, innovatieve samenleving,
 - 7) veiligheid.

De looptijd van Horizon 2020 is van 2014-2020 en er is bijna € 80 miljard beschikbaar. Horizon 2020 financiert vooral onderzoeks- en innovatieprojecten, zowel kleinschalige als grootschalige. Soms wordt specifiek gevraagd om deelname van het midden- en kleinbedrijf (MKB). Bij onderzoeksprojecten worden de meest voorkomende projectkosten zoals kosten van personeel, reiskosten, materiaal, etc. (directe kosten) volledig vergoed. Bij innovatieprojecten slechts een gedeelte daarvan (70%). Daarnaast zijn aan een project overheadkosten verbonden (indirecte kosten). Ter vergoeding hiervan wordt bij alle projecten een vast percentage (flat rate) van 25 procent opgeteld bij de directe kosten.

Binnen Horizon 2020 is er ook financiering voor programma-ondersteunende projecten, zoals het organiseren van een evenement of het schrijven van een onderzoeksagenda. Tenslotte ondersteunt Horizon 2020 innovatiegericht inkopen en afstemming van nationale onderzoeksprogramma's. De te verkrijgen subsidie of mate van cofinanciering voor deze activiteiten hangt af van het soort project.

Subsidie aanvragen is mogelijk voor organisaties en personen die actief zijn met onderzoek en/of innovatie. In tweejarige werkprogramma's worden oproepen gedaan tot het indienen van subsidievoorstellen, gericht op specifieke thema's binnen de verschillende pijlers.

Alle oproepen, inclusief de richtlijnen en sluitingstermijnen, worden gepubliceerd op de recent vernieuwde participant portal; de [Funding & Tenders Portal](#). Ook zijn de Horizon 2020 [werkprogramma's van 2018-2020](#) bijgewerkt ('v2') op basis van evaluaties halverwege de looptijd van de programma's, met als [belangrijkste doel](#) om de impact ervan te vergroten. Deze aanpassing omvat het benoemen van enkele specifieke aandachtsgebieden (klimaat, circulaire economie, digitalisering, veiligheid), innovaties die markt creëren, betere verspreiding van resultaten en open toegang tot data. Voor de periode 2018 t/m 2020 van Horizon 2020 is er circa € 30 miljard beschikbaar.

De Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RVO) is het Nederlandse [National Contact Point](#) voor Horizon 2020. Naast een [wegwijzer Horizon 2020](#) gericht op de calls van 2018-2020 zijn er binnen het Team [IRIS](#) (Internationale Research en Innovatie Samenwerking) van RVO voor iedere pijler adviseurs beschikbaar. De [ondersteuning](#) is deels ingericht naar wetenschap/technologie domein, maar er is ook een ondersteuningsexpert voor de zogenaamde 'horizontale acties'. Er is geen specifieke expertise binnen RVO voor sport en bewegen. Wel kan RVO als makelaar dienen om contacten te leggen met potentiële buitenlandse partners in hun database, als er vanuit Nederland een aanvraag wordt geïnitieerd.

Op de website [CORDIS](#) van de Europese Commissie zijn alle projecten en projectresultaten van H2020 en de daaraan voorafgaande programma's terug te vinden.

Voorbeelden van Nederlandse 'Horizon-projecten'

Voorbeeld 1: [XCYCLE](#)

Ongeveer 2.000 fietsers worden elk jaar gedood op Europese wegen. Een van de grootste gevaren voor fietsers is een botsing met een vrachtwagen. Een ander punt is kruispunten, waar 35% van de verkeersdoden vallen. Het XCYCLE-project ontwikkelt: technologieën om de detectie van fietsers te verbeteren, zoals een intelligent transportsysteem op basis van radartechnologieën dat in een voertuig kan worden geïnstalleerd; systemen om zowel bestuurders als fietsers te informeren over gevaren op kruispunten; nieuwe manieren om informatie zowel in voertuigen als op de weg weer te geven; samenwerkingssystemen die voertuigen in staat stellen om draadloos met elkaar en met infrastructuur te communiceren, ontwerpen om het aantal botsingen met fietsers te verminderen.

Voorbeeld 2: [MULTITURE](#)

Het is de bedoeling om in dit project op drie manieren innovatie te creëren:

- *Door het ontwikkelen van een voorspellend ontwerpprogramma voor kunstgrasvelden. Met een dergelijke tool kunnen in korte tijd verschillende functionele en technische vereisten worden aangepast voor multifunctionele velden, dat wil zeggen zonder experimenteel onderzoek om veld-ontwikkeling economisch vriendelijker te maken.*
- *Door gebruik te maken van gebruikersgericht onderzoek (biomechanica en menselijke modellen) voor het bepalen van de behoeften en eisen van gebruikers voor zowel optimale prestaties als preventie van blessures.*
- *Door samenwerking van alle partners in de productieketen en onderzoekspartners die betrokken zijn bij sport en technologie.*

Deze innovaties zullen het mogelijk maken om nieuwe concepten voor kunstgrasvelden te ontwikkelen, die vervolgens in korte tijd en op een economische vriendelijke manier kunnen worden geëvalueerd. Hiermee is veilig sporten en recreëren mogelijk voor een groter deel van de Europese bevolking.

Voorbeeld 3: *BLINDTRACK*

Dagelijks individueel sporten is op dit moment nog bijna onmogelijk voor blinde mensen. Daarom is het projectdoel om een baan te ontwikkelen waar ze alleen kunnen hardlopen, zonder menselijke begeleiding. Moderne hardware- en softwaretechnologieën moeten in één systeem worden gebruikt om het probleem van het realtime volgen van een blinde loper op te lossen. De oplossing is gebaseerd op een positiedetectie-technologie die in een stadion, realtime, kan worden ingezet.

Voorbeeld 3: *HEELLESS*

Hoe gezond het ook is om fit te blijven door te rennen, de repetitieve belastingen en spanningen op gewrichten veroorzaken een groot percentage van de blessures die tijdens deze sport worden ervaren. HEELLESS heeft als doel een nieuw type hardloopschoen te ontwikkelen die gewrichtsblessures en spierspanning voorkomt. Het idee is de impactkracht te verminderen die het gevolg is van impactkracht wanneer de voet de grond raakt tijdens het hardlopen; met name de piekkracht bij het landen op de hiel wordt gladgestreken. Voorlopige proeven hebben het concept bewezen, maar methodisch onderzoek is nodig om het MKB-consortium in staat te stellen de schoen verder te verbeteren.

Pijler 1: Excellente Wetenschap

Onder Excellente Wetenschap (pijler 1 van Horizon 2020) bestaat het programma **Marie Skłodowska-Curie-acties (MSCA)**. MSCA ondersteunt onderzoekers bij het opbouwen van hun internationale carrière. Zij kent beurzen (zgn. Marie Curie-beurzen) toe aan onderzoeksorganisaties die onderzoekers ontvangen om een project uit te voeren. De onderzoeker moet afkomstig zijn uit een land dat deelneemt aan het MSCA-programma. Voor de periode 2014-2020 is een budget van € 6,1 miljard beschikbaar, waarvan € 1.050 miljoen in 2020. De uit te voeren onderzoeken zijn te kenmerken als (post-)doctoraal (technologisch) onderzoek.

Het programma omvat:

- **Innovative Training Networks (ITN)** - biedt gezamenlijke onderzoekstraining en/of doctoraalprogramma's uitgevoerd door universiteiten, onderzoeksinstituten en niet-academische organisaties voor het opleiden van beginnende onderzoekers;
- **Individual Fellowships (IF)** - stelt ervaren onderzoekers (meer dan vier jaar onderzoekservaring) in staat om te werken aan projecten binnen en buiten Europa, maar helpt ook bij het aantrekken van de beste buitenlandse onderzoekers om in de EU te komen werken;
- **Research and Innovation Staff Exchange (RISE)** - ondersteunt de uitwisseling van personeel tussen academische en niet-academische organisaties;
- **COFUND** - co-financiering van regionale, nationale en internationale beursprogramma's.

Sinds 2014 besteedt MSCA meer aandacht aan ondernemerschap en innovatie. Daarnaast wordt geprobeerd het MKB zo veel mogelijk bij de onderzoeksprogramma's te betrekken. De

Europese Commissie publiceert jaarlijks 'Calls for Proposals' voor de verschillende soorten Marie Curie-beurzen.

Voor elke soort gelden andere regels over wie kan indienen en voor welke onderzoekers de beurs geschikt is. Er is bij alle calls sprake van een bottom-up procedure, waarbij de aanvragers vrij kunnen kiezen tussen alle domeinen van onderzoek en innovatie die vallen onder het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie. Actuele informatie over MSCA is te vinden op de [onderzoek en innovatie website](#) van de Europese Commissie.

Een voorbeeld van een lopend MSCA project waaraan Nederlandse partners meedoen is [PANINI](#) (Physical Activity and Nutrition Influences In ageing). Dit betreft Unie KBO en Danone Nutricia Research als partners; onderzoekers zijn o.a. afkomstig van TNO, TU Eindhoven en VU Amsterdam.

Calls met deadline 2020

Call	Innovative Training Networks
Call-ID	H2020-MSCA-ITN-2020
Deadline	14 januari 2020
Budget	€ 445 miljoen
Call	Individual Fellowships
Call-ID	H2020 MSCA-IF-2020
Deadline	9 september 2020
Budget	€ 328 miljoen
Call	Research and Innovation Staff Exchange
Call-ID	H2020 MSCA-RISE-2020
Deadline	28 april 2020
Budget	€ 80 miljoen
Call	Co-funding of Regional, National and International programmes
Call-ID	H2020 MSCA-COFUND-2020
Deadline	29 september 2020
Budget	'fellowship programma' € 60 miljoen, 'doctoral programme' € 40 miljoen

Pijler 2: Industrieel leiderschap

Onder Industrieel Leiderschap (pijler 2 van Horizon 2020) valt [Leadership in Enabling and Industrial Technologies](#) (LEIT), ofwel leiderschap in ontsluitende en industriële technologieën. Het is gericht op nieuwe technologische doorbraken met een sterke industriële dimensie. De nadruk van acties binnen LEIT ligt op onderzoek en innovatie om Europa's industriële en zakelijke vooruitzichten te versterken, o.a. via publiek-private samenwerking (PPPs). De betrokkenheid van industriële deelnemers, en van het MKB in het bijzonder, is cruciaal in het maximaliseren van de verwachte impact van de acties.

Dit onderdeel ondersteunt met name 'Innovation Actions' (IA) en 'Coordination and Support Actions' (CSA) die van belang kunnen zijn voor de sportsector. Vanuit de Innovative Actions

(IA) worden innovatieve ICT-producten, -tools, -toepassingen en -diensten ontwikkeld die gebruikt kunnen worden in de sportindustrie.

Een voorbeeld hiervan, met Nederlandse deelneming, is het project [GOAL](#) (Games Of Active Lives), dat een platform biedt gericht op games en toepassingen om mensen te motiveren een actieve leefstijl te leiden.

Voor IA subsidies, die meestal 30 tot 36 maanden duren, is een gemiddelde EU-bijdrage van € 2 tot 5 miljoen beschikbaar. De subsidie kan 100% van de totale subsidiabele kosten dekken voor organisaties zonder winstoogmerk of maximaal 70% voor winstgevende entiteiten (bedrijven etc.). Bij CSA subsidies, die meestal 12 tot 30 maanden duren, is de gemiddelde EU-bijdrage € 500.000 tot € 2 miljoen en de subsidie dekt 100% van de totale subsidiabele kosten. Tot aan 2020 zullen dit type acties bestaan; na 2020 zal er een ander kader komen, dat momenteel nader wordt bepaald door de Europese Commissie.

Onder de pijler Industrieel Leiderschap valt [SME instrument](#), dat bedoeld is voor bedrijven met de ambitie om te groeien. SME instrument maakt deel uit van de European Innovation Council (EIC) pilot. Het gaat hierbij om internationaal georiënteerde, innovatieve bedrijven die een nieuw product, dienst of proces naar de markt willen brengen (high risk en high potential). Het instrument ondersteunt de ontwikkeling van innovatieve oplossingen en het verkennen van nieuwe markten.

Elke maatschappelijke uitdaging of sleuteltechnologie heeft een thematische visie bepaald waarbinnen projectaanvragen moeten passen. Dus, alhoewel het SME instrument open staat voor alle MKB ondernemingen en voor vele onderwerpen, dient het voorstel wel binnen een thematische visie te passen. Het SME instrument bestaat uit twee subsidie-fases, welke individueel, maar ook volgtijdelijk doorlopen kunnen worden door een MKB-bedrijf:

- **Fase 1** - Haalbaarheidsstudie
- **Fase 2** - Voorbereiden marktintroductie

Voor fase 1 is € 50.000 per project beschikbaar, wat maximaal 70% van de totale kosten van het project mag omvatten. Deze fase duurt meestal zes maanden.

Fase 2 projecten krijgen circa € 500.000 tot € 2,5 miljoen. Ook dit bedrag mag maximaal 70% van de totale kosten van het project omvatten. In uitzonderingsgevallen kan dit echter oplopen tot 100%. Fase 2 projecten duren één tot twee jaar.

Daarnaast is voor ontvangers van subsidie in het kader van het SME instrument aanvullende ondersteuning en coaching beschikbaar.

Voor beide fases kan op elk moment een projectaanvraag ingediend worden. Deze continue open oproep heeft vier deadlines per jaar. Een bedrijf kan maximaal één keer per jaar indienen. Dat kan individueel, maar eventueel ook samen met andere MKB-bedrijven als partner. Andere organisaties zoals kennisinstellingen kunnen alleen via onderaanneming meedoen. Doordat het aantal aanvragen in dit programma hoog is, worden alleen de excellente aanvragen gehonoreerd. Het totale budget voor SME Instrument in 2020 is € 600 miljoen. RVO is nationaal contactpunt voor het SME-instrument programma binnen het Enterprise Europe Netwerk (EEN) in samenwerking met de Kamer van Koophandel. Zij voeren ook de coaching uit voor dit programma, als de aanvraag wordt toegekend.

Onder Industrieel Leiderschap valt ook het programma [Fast Track to Innovation](#) (FTI) van de European Innovation Council (EIC) pilot, dat bedrijven met een innovatief product, proces of dienst het laatste zetje geeft naar de Europese markt. Dit programma kent geen vooraf

bepaalde thema's waaraan een project moet voldoen. Hierdoor hoopt de Europese Commissie dat meer bedrijven aan het programma mee gaan doen. De maximumduur van het project is drie jaar; binnen die periode moet marktintroductie plaatsvinden. Europese samenwerking is een vereiste en het consortium moet minimaal drie en maximaal vijf partners uit de EU-lidstaten of de [geassocieerde landen](#) bevatten. In dat consortium moet bedrijfsleven de meerderheid vormen, maar kennisinstellingen en publieke organisaties mogen wel meedoen.

FTI werkt met een continue open oproep en het indienen van een projectvoorstel kan op elk moment. Wel zijn er drie momenten (cut off dates) waarop alle dan ingediende voorstellen beoordeeld worden. Het totale budget per jaar is € 100 miljoen. De maximale projectsubsidie is € 3 miljoen, maar de Europese Commissie ziet € 1 tot € 2 miljoen als de richtlijn. Het unieke karakter van een project en een sterke business case zijn leidend in de beoordeling.

Calls met deadline 2020

Call	Fast Track to Innovation (FTI)
Call-ID	EIC-FTI-2018-2020
Deadline	19 februari, 9 juni, 27 oktober 2020
Budget	€ 100 miljoen

Pijler 3: Maatschappelijke uitdagingen

Een programma dat onder Maatschappelijke Uitdagingen (pijler 3) valt, is [Health, Demographic Change and Well-being](#). De ambitie achter deze maatschappelijke uitdaging is het verbeteren van gezondheid en welzijn tijdens het hele leven. De Europese Commissie past de richting van de onderzoeksgebieden aan de actuele ontwikkelingen aan. Het Werkprogramma 2018-2020 richt zich op vier grote Europese opgaven binnen de gezondheidszorg:

1. stijging van de **zorgkosten**;
2. invloed van **externe omgevingsfactoren** op de gezondheid;
3. **infectieziekten**;
4. verschillen in **toegang tot zorg**.

Gezondheid binnen Horizon 2020 bestaat uit drie gebieden:

1. **Betere gezondheid en zorg** (Better Health and Care (BHC), economische groei en duurzame gezondheidssystemen (economic growth and sustainable health systems);
2. **Digitale transformatie in gezondheid en zorg** (Digital Transformation in Health and Care (DTH);
3. **Betrouwbare digitale oplossingen en cyberveiligheid in Gezondheid en zorg** (Trusted digital solutions and Cybersecurity in Health and Care (TDS).

Het programma 'Betere gezondheid en zorg' is gericht op het combineren van betere gezondheid en gezond ouder worden. Doel is om duurzame systemen voor gezondheid en zorg te ontwikkelen en groeikansen te stimuleren voor de gezondheid- en zorggerelateerde bedrijfstakken. Elke twee jaar past de Commissie in het werkprogramma de richting van de onderzoeksgebieden aan de actuele ontwikkelingen aan. Er zijn vijf gebieden in dit programma gedefinieerd, waaronder 'personalised medicine', 'innovative health and care industry' en 'Innovative health and care systems - Integration of care'. Met name 'Research

& Innovation Actions' (RIA) en 'Coordination and Support Actions'(CSA) worden ondersteund. Het budget voor dit programma bedraagt circa € 692 miljoen voor 2020.

Een voorbeeldproject waar een Nederlandse partner bij is betrokken is ['PreventIT'](#). Dit is een op mobiele technologie gebaseerde, gepersonaliseerde gedragsveranderings-interventie voor mensen die met pensioen gaan. Het is gebaseerd op oefeningen en activiteiten uit het dagelijkse leven, om actief en gezond ouder te worden.

Calls met deadline 2020

Call	International cooperation in smart living environments for ageing people
Call-ID	H2020 SC1-DTH-04-2020 (RIA: Research and Innovation action)
Deadline	22 april 2020
Budget	€ 8 miljoen

Call	Scaling up innovation for active and healthy ageing
Call-ID	H2020-SC1-HCC-08-2020 (CSA: Coordination and support action)
Deadline	22 april 2020
Budget	€ 2 miljoen

Een ander programma dat onderdeel uitmaakt van Maatschappelijke Uitdagingen (pijler 3) is [Europe in a Changing World – Inclusive, Innovative and Reflective Societies](#). Het is gericht op het bevorderen van een beter begrip van Europa, het bieden van oplossingen en het ondersteunen van inclusieve, innovatieve en reflectieve Europese samenlevingen met een innovatieve publieke sector. Vooral de eerder genoemde RIA, IA en CSA-acties worden vanuit dit programma gefinancierd. Het werkprogramma van 2018-2020 richt zich op migratie, sociaal-economische en culturele transformaties in het kader van de vierde industriële revolutie en 'governance for the future'.

Een voor sport en bewegen mogelijk interessante call, die onder het thema van de vierde industriële revolutie valt, richt zich op de mogelijke risico's voor gezondheid en leefstijl van globalisering en het toegenomen ICT-gebruik bij kinderen. Per aanvraag kan meestal een bedrag tussen € 1 miljoen en € 3 miljoen worden aangevraagd. Projecten lopen gemiddeld 2 tot 5 jaar.

Calls met deadline 2020

Call	Technological transformations, skills and globalization – future challenges for shared prosperity
Call-ID	TRANSFORMATIONS-18-2020 (RIA: Research and Innovation action)
Deadline	12 maart 2020
Budget	€ 9 miljoen

In het horizontale programma '[Wetenschap met en voor de maatschappij](#)' ([Science with and for Society, SwafS](#)) is het doel van de Europese Commissie om effectieve samenwerking tussen wetenschap en samenleving op te bouwen. Een ander doel is om nieuw talent te werven voor de wetenschap en om wetenschappelijke excellentie te koppelen aan sociaal bewustzijn en verantwoordelijkheid.

Dit doet de Europese Commissie door middel van het centraal stellen van het begrip Responsible Research & Innovation (RRI). Om te beantwoorden aan de behoefte aan een grotere betrokkenheid van het maatschappelijk middenveld, moedigt het werkprogramma

2018-2020 alle belanghebbenden, en met name burgers/CSOs (civil society organisation), aan om deel te nemen aan alle stadia van onderzoek en innovatie.

Het SwafS WP18-20 is opgebouwd rond vijf strategische thema's:

1. Versnellen en katalyseren van processen van institutionele wijzigen;
2. Versterking van de steun aan de gendergelijkheid in onderzoek en innovatiebeleid;
3. Bouwen aan de territoriale dimensie van SwafS partnerschappen;
4. Verkennen en ondersteunen van de 'citizen science';
5. Versterken van de kennisbasis voor SwafS.

Voorals thema 5 kan interessant zijn voor sport en bewegen. Elke organisatie die actief is in onderzoek, technologische ontwikkeling of innovatie kan deelnemen. Dit omvat naast alle Nederlandse universiteiten en onderzoeksinstellingen ook bedrijven en andere organisaties die actief zijn op deze thema's.

Calls met deadline 2020

Call	Hands-on citizen science and frugal innovation
Call-ID	SwafS-27-2020 (RIA: Research and Innovation action)
Deadline	15 april 2020
Budget	€ 8 miljoen
Call	Bottom-up approach to build SwafS knowledge base
Call-ID	SwafS-31-2020 (RIA: Research and Innovation action)
Deadline	15 april 2020
Budget	€ 6 miljoen
Call	Grounding RRI in society with a focus on citizen science
Call-ID	SwafS-23-2020 (CSA: Coordination and support action)
Deadline	15 april 2020
Budget	€ 6 miljoen
Call	Supporting research organisations to implement gender equality plans
Call-ID	SwafS-09-2018-2019-2020 (CSA: Coordination and support action)
Deadline	15 april 2020
Budget	€ 9 miljoen

Binnen de EU is er steeds meer aandacht voor **klimaat en circulariteit**. Dat zal nog verder worden uitgebouwd in het volgende Kaderprogramma Horizon Europe, de opvolger van H2020. Het werkprogramma [Climate action, environment, resource efficiency and raw materials](#) is interessant voor Nederlandse bedrijven die hierin willen investeren. Bijvoorbeeld, in het kader van de discussie over chemische stoffen in het milieu is er binnen het programma [REACH](#) veel aandacht voor het (her)gebruik van infillmaterialen op kunstgrasvelden. Voor natuurgras-sportvelden geldt dat ingezet wordt op het terugdringen van chemische gewasbeschermingsmiddelen.

Calls met deadline 2020

Call	Micro- and nano-plastics in our environment: understanding exposures and impacts on human health
Call-ID	SC1-BHC-36-2020 (RIA: Research and Innovation action)
Deadline	7 april 2020
Budget	€ 25 miljoen

Call	Innovative nature-based solutions for carbon neutral cities and improved air quality
Call-ID	LC-CLA-11-2020 (IA: Innovation action)
Deadline	13 februari 2020
Budget	€ 30 miljoen

Het werkprogramma **Europe in a changing world – inclusive, innovative and reflective societies** wil bijdragen aan het ontwikkelen van interventiescenario's ter ondersteuning van sociale integratie. Kennis over niet-radicaliserende identiteit, verbondenheid, terugtrekking en onthechting moet worden ontwikkeld om een holistisch kader te bieden voor het beoordelen en voorstellen van preventieve maatregelen op het gebied van sociaal beleid en interventies. De EU-bijdrage voor onderzoeksvoorstellen bedraagt zo'n 3 miljoen euro.

Calls met deadline 2020

Call	Addressing radicalization through social inclusion
Call-ID	SU-GOVERNANCE-09-2020 (RIA: Research and Innovation action)
Deadline	12 maart 2020
Budget	€ 9 miljoen

COST

Horizon 2020 verleent ook steun aan [COST](#) (European Cooperation in Science and Technology), een van Europa's oudste intergouvernementele samenwerkingskaders op het gebied van wetenschap, technologie en innovatie. Het doel is internationale vraagstukken te onderzoeken en op te lossen. Dat gebeurt in projecten met een looptijd van vier jaar, ofwel 'acties'. Via COST-acties kunnen Europese onderzoekers gezamenlijk ideeën ontwikkelen op hun eigen gebied van wetenschap en technologie. De onderzoekers bepalen het onderwerp van een COST-actie (bottom-up).

Het is mogelijk om toe te treden tot lopende COST-acties, die daardoor tijdens de financieringsperiode blijven uitbreiden. Deelname aan een COST-actie kan via deelname aan een Management Comité of via deelname aan een werkgroep. Ook kunnen nieuwe COST-acties worden aangevraagd. Voorstellen hiertoe kunnen het hele jaar worden ingediend.

COST financiert dus geen onderzoek, maar richt zich op netwerken (workshops, conferenties, trainingsprogramma's of disseminatie activiteiten). COST-acties kunnen de weg effenen voor het oprichten van samenwerkingsverbanden voor het aanvragen van EU-gefinancierde onderzoeksprojecten. Ook speelt COST een zeer belangrijke rol bij het ontstaan van een [European Research Area \(ERA\)](#).

Er lopen nu ongeveer driehonderd COST-acties en aan de meeste doen een of meerdere Nederlandse onderzoekers mee. In Nederland ondersteunt [RVO](#) het COST-programma. Informatie over deelname aan een lopende COST-actie is te vinden op de [website van RVO](#). Een overzicht van de huidige COST-acties is te vinden op de [COST-website](#).

4. Initiatieven en programma's gekoppeld aan Horizon 2020

EUREKA vormt een aanvulling op Horizon 2020. EUREKA is een intergouvernamenteel netwerk dat marktgerichte innovatie- en onderzoeks- en ontwikkelingsprojecten van bedrijven, onderzoeksinstituten en universiteiten ondersteunt in verschillende technologische sectoren. Onderwerp van Eureka is marktgericht onderzoek en ontwikkeling en samenwerking tussen verschillende organisaties. Het doel is economische groei en oplossingen voor economische, strategische en maatschappelijke vraagstukken.

EUREKA bestaat uit meer dan veertig leden, waaronder alle lidstaten van de Europese Unie en de Europese Unie zelf, die in het netwerk wordt vertegenwoordigd door de Europese Commissie. EUREKA is feitelijk het marktgerichte broertje van COST. Het is geen onderzoeksprogramma, maar ondersteunt deze programma's wel door samenwerking en synergie te bewerkstelligen. Het initiatief moet van het bedrijfsleven komen (bottom-up). De Eureka-status van een project kan het de bedrijven gemakkelijker maken onderzoekssubsidies te verkrijgen.

EUREKA is onderverdeeld in technologische sectoren waar projectsubsidies kunnen worden verkregen. Op de [website](#) van het EUREKA-netwerk worden oproepen voor projecten gepubliceerd voor de verschillende EUREKA-projecten. Ondernemers die willen participeren in internationaal onderzoek kunnen bij EUREKA terecht voor advies over regelingen, het vinden van partners en promotie van het project. De subsidie verschilt van land tot land.

Aanvragen moeten vooraf worden ingediend bij het Eureka-secretariaat. Na een positieve beschikking op een aanvraag voor de Eureka-status, kan bij de nationale autoriteiten een subsidieaanvraag worden ingediend. In Nederland voert [RVO](#) Eureka uit in opdracht van het ministerie van Economische Zaken en Klimaat. Team IRIS, het expertisecentrum van RVO voor marktgerichte internationale R&D-samenwerking, organiseert geregeld matchmaking evenementen en andere netwerkevenementen om bedrijven in contact te brengen met branchegeenoten in Nederland en potentiële partners en financiers in het buitenland. Sinds de start in 1985 heeft Eureka zo'n vijfduizend projecten goedgekeurd met een totaal budget van bijna € 30 miljard.

Calls met deadline 2020

Call	Annual call Eureka
Call-ID	https://www.euripides-eureka.eu/8/annual-call
Deadline	28 februari, 20 mei, 9 september 2020

[Eureka Network Projects](#), voor markt-gedreven internationale R&D projecten, waar verhandelbare producten, diensten of processen worden ontwikkeld: hele jaar open voor aanvragen.

Het Europees innovatieprogramma [Eurostars](#) helpt het MKB om marktgerichte technologische ontwikkeling uit te voeren. Eurostars is gericht op hightech en innovatief MKB. Het programma geeft financiële steun aan innovatieve projecten die binnen aanzienlijke tijd op de markt komen. Het programma helpt de time-to-market van deze nieuwe technologieën te verkorten en de technische risico's te verkleinen. Kleine bedrijven kunnen zich daardoor sneller ontwikkelen en groeien.

Eurostars is een publiek-private partnerschap (PPP) dat ontstaan is vanuit de lidstaten in het EUREKA-netwerk. De deelnemende landen geven zelf subsidie aan de deelnemers in de projecten. De Europese Unie betaalt daar een 'top-up' op uit het budget van Horizon 2020. Eurostars richt zich op alle technologiegebieden. Er mogen verschillende type organisaties meedoen, maar de hoofdaanvrager moet een hightech MKB zijn. Daarnaast moet er een samenwerking zijn tussen partijen uit minstens twee Eurostars-landen. Binnen twee jaar na afronding van het Eurostars-project moet een verkoopbaar product of proces gereed zijn. Het totale budget voor het Eurostars is ruim € 1.1 miljard. Het Nederlandse budget is € 19 miljoen per jaar. Dit budget wordt verdeeld over twee calls. Net als bij EUREKA geeft team IRIS van [RVO](#) ondersteuning bij de aanvraag.

[Eurostars](#), voor marktgerichte technologische ontwikkeling: eerstvolgende sluitingsdata voor het indienen van internationale projectvoorstellen zijn 13 februari 2020 en 3 september 2020.

Calls met deadline 2020

Call	Eurostars call between South Korea and The Netherlands
Call-ID	https://www.eurekanetwork.org/eurostars-nl-kr-2020
Deadline	13 februari, 13 september 2020
Budget	€ 9,5 miljoen (voor Nederland. Maximaal €500.000 voor NL partners)

Call	Eurostars 2020 cut-offs
Call-ID	https://www.eurostars-eureka.eu/2020-cut-offs
Deadline	13 februari 2020
Budget	€ 1,14 miljard (voor periode 2014-2020)

Om de onderzoeksagenda van de Europese Unie beter af te stemmen op de wensen van het bedrijfsleven, kan de industrie het initiatief nemen voor een gezamenlijk technologie-initiatief ([Joint Technology Initiative](#), JTI). Met JTI's stimuleren de Europese Commissie en het ministerie van Economische Zaken en Klimaat samenwerkingsvormen van publieke en private partijen die een grensoverschrijdend onderzoeksprogramma uitvoeren.

In een JTI bundelen de EU, het bedrijfsleven, kennisinstellingen en (soms) lidstaten de krachten en committeren ze zich aan meerjarige samenwerking. Een JTI ontwikkelt nieuwe kennis en technologie om uiteindelijk innovaties op de markt te kunnen brengen. De financiering van het onderzoek wordt bij deze programma's gedeeld: 50% of minder komt voor rekening van de private instelling en de rest wordt betaald door de Europese Commissie of een lidstaat.

JTIs worden opgezet op terreinen die voor Europa in economisch en politiek opzicht van strategisch belang zijn. Nieuwe platforms kunnen ondersteuning krijgen in Horizon 2020 mits ze passen binnen de gestelde criteria. Om in aanmerking te komen voor subsidie moet men lid worden van een [European Technology Platform](#) (ETP), wat mogelijk is voor elke organisatie die actief is op het technologiegebied van het betreffende ETP. De JTIs kunnen zelf calls for proposals lanceren en projecten financieren. De voorwaarden en de hoogte van de bijdrage verschillen per JTI. In Nederland voert [RVO](#) JTI's uit in opdracht van het ministerie.

5. Europese Structuur- en Investeringsfondsen (ESI-fondsen)

Naast Erasmus+ en Horizon 2020 zijn er ondersteuningsmogelijkheden via [Europese Structuur- en Investeringsfondsen](#) (ESI-fondsen). De EU-landen krijgen via de ESI-fondsen geld beschikbaar om hun economie te versterken. Met deze fondsen wil de Europese Commissie:

- kleine en middelgrote bedrijven stimuleren om met innovatie hun concurrentiepositie te verbeteren;
- een milieuvriendelijke economie stimuleren die zuinig omgaat met hulpbronnen als water en olie;
- het aantal mensen met een betaalde baan vergroten.

Nederland ontvangt geld van de volgende vier fondsen voor economische ontwikkeling: EFRO (regionaal binnen landen), ESF (sociaal), ELFPO (landbouw) en EFMV (zee). Ook valt de Europese subsidieregeling Interreg, die gericht is op ruimtelijke en regionale ontwikkeling tussen landen, onder de ESI-fondsen. De ESI-fondsen zijn gedecentraliseerde programma's, wat betekent dat de middelen direct worden beheerd door de lidstaten. De beslissing over de selectie en de financiering van concrete projecten wordt genomen op nationaal en regionaal niveau en niet door de EU-instellingen.

Het Europese Fonds voor Regionale Ontwikkeling (EFRO) en de subsidies van Interregionale samenwerking (Interreg) zijn voor onderzoek en innovatie met betrekking tot sport en bewegen het meest relevant. Het [Europees Sociaal Fonds](#) (ESF) is mogelijk wel voor projecten van belang waarbij sport of bewegen als middel wordt ingezet, voor bijvoorbeeld sociale inclusie (stimuleren van maatschappelijke integratie via sportbeoefening). Binnen dat fonds vormen onderzoek en (technologische) innovatie geen prioriteit. In Nederland wordt het ESF vooral ingezet voor de verhoging van de arbeidsparticipatie, in het bijzonder voor kwetsbare groepen. Actief en gezond ouder worden is wel een prioriteit, maar alleen binnen het kader van het bevorderen van duurzame arbeidsinzet van werkenden.

Het [Europees Fonds voor Regionale ontwikkeling \(EFRO\)](#), ofwel European Regional Development Fund (ERDF), heeft als doel de economische en sociale cohesie in de Europese Unie te versterken door te zorgen voor evenwicht tussen de regio's. De investeringen van het EFRO zijn gericht op enkele belangrijke prioriteitsgebieden:

1. Innovatie en onderzoek;
2. Digitale agenda;
3. Ondersteuning voor kleine en middelgrote ondernemingen (mkb);
4. Koolstofarme economie.

Nederland zet met de EFRO-middelen in op de verhoging van (private) investeringen op het gebied van innovatie, onderzoek en ontwikkeling. Hierbij is de betrokkenheid van het MKB van groot belang.

Een aandachtspunt is dat EFRO bedoeld is voor de vier Nederlandse regio's (Noord, Oost, Zuid, West) met elk verschillende prioriteiten. In de [Europese subsidiewijzer](#) van de VNG (blz. 23-35) worden de zogenaamde operationele programma's (OP's) per landsdeel uiteengezet.

Een ander aandachtspunt is dat projecten aan zowel de eisen van het EFRO als aan de extra eisen van de landsdelen moeten voldoen. Zo moet een project niet alleen innovatief en

baanbrekend zijn, maar moet het ook aansluiten bij de regionale innovatiestrategie, de Topsectoren die Nederland kent en het onderliggende Operationeel Programma (eisen op het gebied van people, planet en profit). De standaard waaraan een subsidieaanvraag en de administratie achteraf moet voldoen, ligt hoger dan bij de gemiddelde subsidie. Kleine projecten met een lage begroting kunnen daarom vaak geen subsidieaanvraag indienen.

De verschillende openstellingen voor de verschillende regio's wisselen elkaar af en worden nooit ver van tevoren aangekondigd. Binnen de meeste openstellingen en regio's geldt een variërend subsidiepercentage. Ook de maximale subsidiebedragen zijn afhankelijk van de openstellingen en de regio. Daarnaast kunnen ondernemers cofinanciering aanvragen bij een aantal provincies als de projecten worden uitgevoerd in die provincies. De subsidiebedragen kunnen oplopen tot enkele miljoenen.

Voor Nederland is het totale budget voor de landsdelige EFRO-programma's € 507,2 miljoen. Voor alle vier de landsdelen is een instantie ingesteld die de coördinatie van de EFRO-gelden namens het ministerie van Economische Zaken en Klimaat voor haar rekening neemt. De subsidieoproepen van EFRO worden op de [websites](#) van de regionale instanties bekend gemaakt.

Een voorbeeld van een Nederlands EFRO project is [Runner Assist](#), waar een applicatie wordt ontwikkeld die recreatieve hardlopers helpt sportblessures te voorkomen en prestaties te verbeteren. Het beoogde resultaat is een full-body-sensor-netwerk, dat tijdens het hardlopen gepersonaliseerde feedback geeft aan de hardloper. Een ander voorbeeld is [BlueTemp](#): het project betreft de ontwikkeling van een slikbare capsule waarmee kerntemperatuur gemeten kan worden zonder extra apparatuur op het lichaam van de gebruiker. Innovatief aan deze technologie is de mogelijkheid via bluetooth gegevens direct te verzenden vanuit het menselijk lichaam naar een mobiel apparaat in de buurt zoals bijvoorbeeld een smartphone.

De officiële naam van [Interreg](#) is Europese Territoriale Samenwerking ofwel European Territorial Cooperation (ETC). Interreg is de verzamelnaam van de programma's die ten doel hebben internationale samenwerking tussen regio's te stimuleren. Deze samenwerking is vooral gericht op economische ontwikkeling, bijvoorbeeld door gezamenlijke innovatie, en het uitwisselen van good practices.

Er zijn drie verschillende Interreg-programma's. Deze richten zich op samenwerking in de grensregio's (Interreg V A), samenwerking tussen regio's in verschillende landen (Interreg North-West Europe en Interreg North Sea Region), en samenwerking interregionaal en Europabreed (Interreg EUROPE). In de [Europese subsidiewijzer](#) van de VNG (blz. 41-47) worden per programmagebied de belangrijkste doelstellingen genoemd.

Het totale budget voor Europese territoriale samenwerking is € 8,9 miljard. Aanvragen kunnen gedaan worden door overheden (Rijk, provincie, gemeente, waterschap), kennisinstellingen (universiteiten, hogescholen), bedrijven, ontwikkelingsmaatschappijen, non-profitinstellingen en private partijen zonder winstoogmerk.

Een voorbeeld van een Interreg project gericht op sport is [Nano4Sports](#). Dit project heeft als doel om innovatie in het sport-, beweeg- en gezondheidsdomein te stimuleren door nieuwe innovatieve oplossingen met sensortechnologie te ontwikkelen. Het project is een samenwerking tussen Vlaanderen en Nederland. Een ander project met Nederlandse inbreng is [Cyclewalk](#), gericht op het stimuleren van fietsen en wandelen in stedelijke gebieden.

Informatie over alle Interreg programma's en de contactpersonen in Nederland is te vinden op de [website](#) van RVO. Er is ook een [website](#) van de Europese Commissie en een [specifieke Interreg website](#) met onder meer nieuws over bijeenkomsten en een overzicht van de projecten.

Op de [website](#) van 'Europa om de hoek' kan gezocht worden naar projecten in Nederland die gefinancierd worden vanuit de ESI-fondsen.

6. Overige EU-programma's

Het [Derde Actieprogramma Volksgezondheid](#) ('Health for Growth') wordt uitgevoerd in opdracht van DG Santé (voorheen DG Sanco) van de Europese Commissie. Het programma loopt van 2014 tot 2020 en er is een gezamenlijk budget van € 449,4 miljoen voor alle landen die in aanmerking komen voor financiering vanuit dit programma.

Belangrijk uitgangspunt van het programma is mensen langer gezond en actief te houden, met de bijbehorende positieve effecten op de productiviteit en het concurrentievermogen. Daarbij is innovatie in de gezondheidszorg, mede met het oog op de demografische ontwikkeling in Europa, een belangrijke prioriteit. Het programma heeft vier hoofddoelstellingen, namelijk:

1. Bevorderen van gezondheid en **gezonde leefstijl** en het voorkomen van ziekten;
2. Beschermen van Europese burgers tegen ernstige **grensoverschrijdende gezondheidsbedreigingen**;
3. Bijdragen aan innovatieve, efficiënte en duurzame **gezondheidszorgstelsels**;
4. Vergroten van toegang tot een **betere en veiligere gezondheidszorg voor Europese burgers**.

De financieringsmogelijkheden voor sport en bewegen via dit programma zijn in het algemeen vrij beperkt. De kans voor het ontvangen van financiering voor sport- en beweegprojecten wordt het hoogste geacht onder de eerste hoofddoelstelling.

Het Derde Actieprogramma Volksgezondheid richt zich voornamelijk op beleidsondersteunende gezondheidsprojecten en is daarom vooral van belang voor onderzoeksinstituten. Ook gemeenten kunnen subsidie aanvragen, eventueel in partnerschap met andere instellingen. Om in aanmerking te komen voor subsidie moet er een partnerschap zijn met zes tot tien andere partners uit verschillende lidstaten. Een partner uit een niet-EU land kan ook deelnemen, maar dan wel op eigen kosten.

De belangrijkste financieringsmechanismen zijn subsidies en aanbestedingen. Er zijn subsidies voor 'projects' (moeten worden gefinancierd door andere openbare, niet-gouvernementele of particuliere organisaties), 'joint actions' (subsidies voor acties die gezamenlijk gefinancierd worden door de EU en autoriteiten van de lidstaten), en 'operation grants' (operationele subsidies, met financiële bijdrage van de EU aan het functioneren van niet-gouvernementele organisaties, met inbegrip van netwerken).

Het programma financiert tot maximaal 60-80% van de totale projectkosten, afhankelijk van het type subsidie. Het bedrag van cofinanciering varieert van € 20.000 tot € 3 miljoen. Het project mag maximaal drie jaar duren. Per jaar wordt een werkplan vastgesteld waarin de algemene doelstellingen worden uitgewerkt in specifieke acties en wordt een budget per actie vastgesteld. Per actie wordt maar één project gefinancierd. Oproepen tot het indienen van aanvragen vinden eens per jaar plaats.

Alle informatie over deelname aan het gezondheidsprogramma staat op de website van het uitvoerend agentschap [Chafea](#) (Consumers, Health and Food Executive Agency).

Op de website van Chafea is een overzicht van [toegekende projecten](#) beschikbaar, met onder meer informatie over projecten met Nederlandse inbreng uit het tweede gezondheidsprogramma, zoals [EUNAAPA](#) (EUropean Network for Action on Aging and Physical Activity), [PASEO](#) (Building Policy Capacities for Health Promotion through

Physical Activity among Sedentary Older People) en IMPALA (Improving Infrastructures for Leisure-Time Physical Activity in the Local Arena).

COSME is het EU-programma voor het concurrentievermogen van ondernemingen en MKB bedrijven ('Competitiveness of SMEs'), dat van 2014 tot en met 2020 loopt met een budget van €2,3 miljard. COSME is een programma dat de Small Business Act (SBA) uitvoert, die de politieke wil van de Europese Commissie uitvoert om de centrale rol van MKB in de economie van de EU te erkennen. COSME steunt het MKB op de volgende gebieden:

- het vergemakkelijken van de toegang tot financiering;
- het ondersteunen van internationalisering en de toegang tot markten;
- het scheppen van een klimaat dat gunstig is voor het concurrentievermogen;
- het stimuleren van een ondernemerscultuur.

In een Nederlandstalige [brochure](#) is een uitgebreidere omschrijving van de ondersteuning van bedrijven via COSME te vinden. Meerdere calls for proposals kunnen interessant zijn voor de sportsector, waaronder oproepen tot clustervorming of oproepen gericht op ondernemerschap. De lijst met calls for proposals is te vinden op de [EU website](#) of op de site van [EASME](#) (Executive Agency for SMEs).

Pilot projects (PP) en Preparatory Actions (PA) introduceren nieuwe initiatieven die mogelijk kunnen leiden tot permanente EU-subsidieprogramma's. Een pilot project is een initiatief van experimentele aard ontworpen om de haalbaarheid en het nut van een activiteit na te gaan, en duurt niet meer dan twee jaar. Een preparatory action - normaal gesproken de opvolger van een succesvol pilotproject over hetzelfde onderwerp - is bedoeld om nieuwe acties voor te bereiden, zoals EU-beleid, wetgeving, programma's etc., met financiering voor niet meer dan drie jaar.

Het belangrijkste doel van Creatief Europa (**Creative Europe**) is het stimuleren van de cultuursector. Het huidige programma loopt van 2014 tot en met 2020 en heeft een budget van €1,46 miljard. Het programma is van belang voor elk type investeringsproject dat sport en bewegen samenbrengt met cultuur, activiteiten gericht op versterking van culturele waarden, erfgoed en/of creatieve expressies. Het Creatief Europa-programma heeft een garantiefaciliteit voor het MKB, waarmee het voor de culturele en creatieve industrie gemakkelijker wordt om toegang te krijgen tot bankkredieten.

Voor projectsubsidies in de sport- en beweegsector is het subprogramma cultuur het meest relevante instrument, in het bijzonder de regeling steun aan Europese samenwerkingsprojecten (European Cooperation Projects). Deze projecten omvatten twee categorieën:

- **Kleine samenwerkingsprojecten:** duur van maximaal 48 maanden en uit te voeren door een consortium van ten minste drie partners uit drie verschillende deelnemende landen. Subsidies tot € 200.000 met een percentage van de medefinanciering van 60% van de totale subsidiabele kosten;
- **Grootschalige samenwerkingsprojecten:** duur van maximaal 48 maanden en uit te voeren door een consortium van ten minste drie partners uit drie verschillende deelnemende landen. Subsidies tot € 2 miljoen met een cofinancieringspercentage van 50%.

Voor de garantiefaciliteit kunnen bedrijven terecht bij [lokale financiële intermediairs](#). Informatie over subsidies kan gevonden worden op de [FACEA](#) site, waar het jaarlijkse werkprogramma met een voorlopige kalender van de oproepen te vinden is. In Nederland

adviseert het [Creative Europe Desk NL | DutchCulture](#) over Europese cultuursubsidies. De voorwaarden voor het aanvragen van subsidie kunnen per oproep verschillen.

Het **Europees Fonds voor Strategische Investerings (EFSI)** is een leningsinstrument voor risicodragende financiering van de Europese Investeringsbank ([EIB](#)). Het doel van het EFSI is om door middel van gerichte investeringen de structurele economische groei en werkgelegenheid in de Europese Unie te bevorderen. Zowel overheidsinstanties, grote ondernemingen, financiële instellingen, fondsen, platformen als MKB-bedrijven komen hiervoor in aanmerking.

Het EFSI ondersteunt strategische investeringen in essentiële sectoren zoals infrastructuur, energie-efficiëntie en hernieuwbare energie, onderzoek en innovatie, milieu, landbouw, digitale technologie, onderwijs, gezondheidszorg en sociale projecten. Ook helpt het kleinere bedrijven financieel om te starten, te groeien of uit te breiden. De steun wordt verleend in de vorm van leningen, garanties, tegengaranties, kapitaalmarkt instrumenten, enigerlei andere vormen van financierings- of kredietverbeteringsinstrumenten en deelnemingen of quasi-deelnemingen. De omvang van de steun wordt per geval bepaald.

Om de Nederlandse bedrijven en de Nederlandse economie optimaal te laten profiteren van het EFSI heeft het kabinet het Nederlands Investerings Agentschap voor EFSI ([NIA](#)) opgericht. NIA biedt Nederlandse investeerders en financiële instellingen ondersteuning bij het aanvragen van EFSI. Ook is er een [speciale pagina](#) van de EIB met informatie over het aanvragen van EFSI-financiering.

Het Europees investeringsprojectenportaal ([EIPP](#)) is een online platform dat onderdeel uitmaakt van het EFSI en moet Europese projectontwikkelaars en investeerders uit de EU en daarbuiten samen brengen. Gezien het succes van het EFSI werd de initiële looptijd van drie jaar verlengd en werd het streefdoel van 315 miljard euro opgetrokken tot tenminste 500 miljard euro aan investeringen tegen 2020. Voor Nederland betekent dit in potentie miljarden euro's voor bijvoorbeeld extra kredietverlening aan het MKB.

Het Justitie-programma **[Rights, Equality and Citizenship Programme 2014-2020](#)** draagt bij tot de verdere ontwikkeling van een gebied waar gelijkheid en de rechten van personen, zoals vastgelegd in het Verdrag, het Handvest en internationale mensenrechtenverdragen, worden bevorderd en beschermd. Het budget voor de 2014-2020 bedraagt €439 miljoen.

De negen specifieke doelstellingen zijn:

1. Bevorder non-discriminatie;
2. Bestrijd racisme, vreemdelingenhaat, homofobie en andere vormen van intolerantie;
3. Bevorder de rechten van personen met een handicap;
4. Bevordering van gelijkheid tussen vrouwen en mannen en gendermainstreaming;
5. Voorkom geweld tegen kinderen, jongeren, vrouwen en andere risicogroepen (Daphne);
6. Promoot de rechten van het kind;
7. Zorg voor het hoogste niveau van gegevensbescherming;
8. Bevordering van de rechten die voortvloeien uit het burgerschap van de Unie;
9. Consumentenrechten afdwingen.

Calls met deadline 2020

Call	Prevent and combat all forms of violence against children, young people and women
Call-ID	REC-RDAP-GBV-AG-2020
Deadline	1 april 2020
Budget	€ 12,4 miljoen

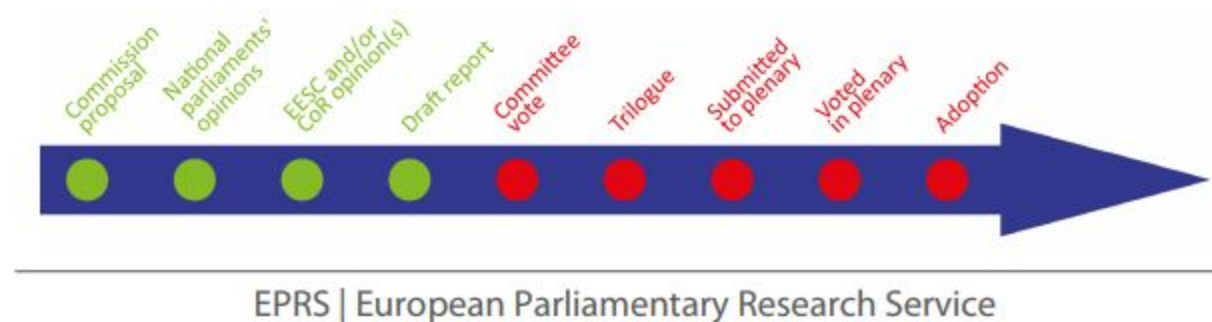
7. Nieuwe begrotingscyclus: 2021 - 2027

Met ingang van 2021 begint een nieuwe 7-jarige begrotingscyclus van de EU. Dat betekent ook dat alle subsidieregelingen onder de loep worden genomen. Sommige regelingen zullen verdwijnen, anderen worden anders ingevuld. Er zal ongetwijfeld meer geld en aandacht komen voor de Green Deal van Eurocommissaris Frans Timmermans. Op het moment van schrijven is nog niet definitief bekend hoe de nieuwe cyclus eruit gaat zien. Het zogenaamde 'dedicated implementation plan' van de Europese Commissie is verlaat. Anderzijds zijn veel tendensen inmiddels wel bekend, dus met die 'slag om de arm' geven we invulling aan dit hoofdstuk. Op die manier kan toch kennis worden genomen van de belangrijkste trends en ontwikkelingen.

Van Erasmus+ naar Erasmus

Op 30 mei 2018 heeft de Europese Commissie het voorstel Erasmus 2021-2027 gepubliceerd. Het voorstel voor een nieuwe verordening maakt deel uit van het meerjarig financieel kader 2021-2027. Het vaststellen van een nieuw programma zou de voortzetting en evolutie van het Erasmus+ financieringsprogramma voor onderwijs, opleiding, jeugd en sport moeten waarborgen. Het nieuwe voorstel heeft ook als doel het verdrievoudigen van het aantal deelnemers, sport te integreren in de reguliere structuur van het programma en nieuwe kennisgebieden te ondersteunen.

De commissie claimt een verdrievoudiging van het aantal deelnemers van 4 miljoen mensen tot 12 miljoen en een verdubbeling van het budget tot € 30 miljard. Van de voorgestelde € 30 miljard is € 25,9 miljard bestemd voor onderwijs en opleiding, € 3,1 miljard voor jeugd en € 550 miljoen voor sport (1,8% van het totale budget).

De route die het voorstel Erasmus+ 2021-2027 moet doorlopen, nadat het door de Europese Commissie is gepubliceerd.

Een van de belangrijkste principes van het programma is het vergroten van een leven lang leren met activiteiten. Er zijn aanwijzingen dat leermobiliteit via Erasmus+ de inzetbaarheid van deelnemers en actief burgerschap verbetert. In het huidige programma waren er obstakels voor mensen met een handicap, mensen met minder economische middelen en burgers in afgelegen gebieden. Het nieuwe voorstel is dus bedoeld om deze belemmeringen weg te nemen.

Met het gepresenteerde voorstel voor een versterkt Erasmus-programma beoogt de Commissie concreet om:

- het aantal begunstigden te vergroten: door een verdubbeling van het programmabudget zullen tussen 2021 en 2027 tot 12 miljoen mensen steun kunnen ontvangen (drie maal zoveel als in de huidige financieringsperiode). Tot de begunstigden behoren scholieren, studenten in het hoger onderwijs, stagiairs, leerkrachten, opleiders, jeugdwerkers en sportcoaches, alsmede leerlingen in het beroepsonderwijs en in beroepsopleidingen en personeel in het volwassenenonderwijs, waaronder de deelnemers aan ErasmusPro;
- mensen uit alle lagen van de bevolking te bereiken: door nieuwe formats en gemakkelijker toegang voor kleinere en lokale organisaties zal het nieuwe programma het voor mensen uit kansarme milieus eenvoudiger maken deel te nemen;
- sterkere betrekkingen met de rest van de wereld: ook de mobiliteit en samenwerking met derde landen zullen worden gestimuleerd door een combinatie van fysieke en virtuele mobiliteit;
- te focussen op bevordering van toekomstgerichte vakgebieden: het versterkte programma zal meer aandacht besteden aan vakgebieden als hernieuwbare energie, klimaatverandering, milieutechnologie, kunstmatige intelligentie of design;
- een Europese identiteit te bevorderen door middel van een reiservaring: het nieuwe initiatief DiscoverEU zal jongeren de kans geven om het cultureel erfgoed en de diversiteit van Europa te ontdekken.

Nieuw onderdeel binnen het sportprogramma is dat er ook middelen vrijgemaakt worden voor '**lerende mobiliteit**' (uitwisseling van trainers, coaches managers en staf). In afwijking van de andere sportonderdelen die centraal bij EACEA ingediend moeten worden, kunnen de aanvragen 'lerende mobiliteit' naar alle waarschijnlijkheid bij een (nog niet nader bepaald) in Nederland gevestigd agentschap ingediend worden.

Wat wil het Europees Parlement?

Verdrievoudiging naar 45 miljard, naar sport 2 procent. Totaal: 900 miljoen euro voor de sport. De nieuwe voorzitter van de Europese Commissie, Ursula von der Leyen die op 1 november officieel is begonnen, pleitte in haar eerste toespraak voor verdrievoudiging van Erasmus+. Onderhandelaar Milan Zver van het Europees Parlement vindt dat de standpunten goede vooruitzichten bieden.

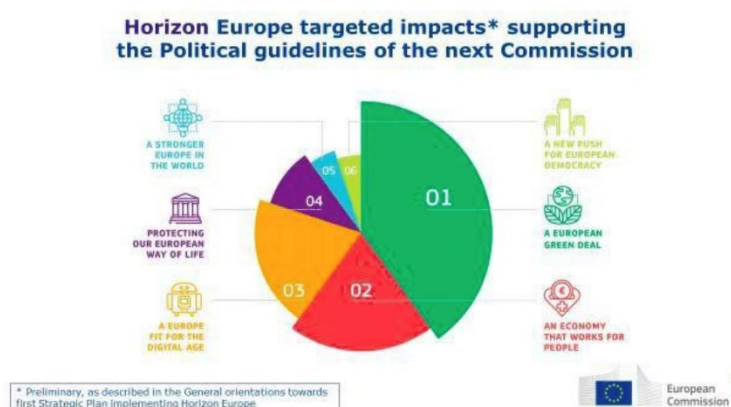
Wie beslist wat over het Europees sportbudget?

Over de inhoud van de programma's maakt de Europese Commissie een voorstel. Vervolgens besluiten de Raad (met daarin de lidstaten) en het Europees Parlement apart over het voorstel.

Die besluiten worden vervolgens uitonderhandeld tussen de Europese Raad, het Europees Parlement en de Europese Commissie. Dan gaat het over het programma en het onderling gewicht en over de procedures waarmee middelen worden toegekend. Die onderhandelingen worden naar verwachting in het voorjaar 2020 afgerond. Het budget van de Europese Unie is de bevoegdheid van de Europese Raad, waarin de regeringsleiders van de lidstaten zitten. Nederland neemt de positie in dat na de Brexit de bijdrage aan de EU voor de meerjarenbegroting niet moet worden verhoogd en trekt daarin samen op met Oostenrijk, Denemarken en Zweden. Vermoedelijk valt eind 2020 een definitief besluit. Dan worden aan de programmapunten geldbedragen gehangen.

Horizon Europe

In 2021 start het Horizon Europe Programma, het 9e Kaderprogramma van de Europese Commissie. Dit is het grootste Europees fonds voor onderzoek en innovatie, met een omvang van 100 miljard euro. Dit research- en innovatiefonds sluit aan bij de missie-georiënteerde strategie die de Europese Unie nastreeft. Kennis genereren, het vergroten van de impact van onderzoek, innovatie ontwikkelen, ondersteunen en implementeren zijn daarbij belangrijke vehikels om deze prioriteiten te realiseren. Centraal staan de toegang tot, en de invoering van innovatieve oplossingen in de Europese industrie, met name in het MKB, en in de samenleving om wereldwijde uitdagingen aan te gaan. Daarbij gaat de aandacht met name naar klimaatverandering en het realiseren van de

Sustainable Development Goals (SDG's).

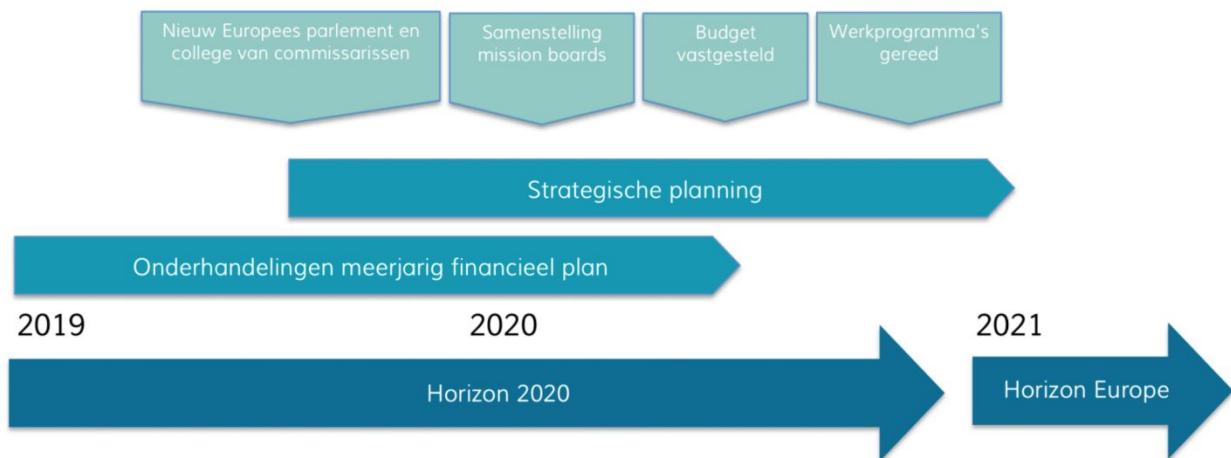

De prioriteiten daarbij zijn:

1. De zogenaamde Europese Green Deal
2. Een Europese economie die werkt voor mensen
3. Een Europa gereed voor de Digitale Eeuw

4. Bescherming voor de Europese manier van leven
5. Een sterker Europa voor de wereld
6. Een sterkere push voor de Europese democratie

In het afgelopen jaar 2019 zijn de belangrijkste onderhandelingen rondom het budget en de aard (inhouden) van het Kaderprogramma vastgesteld.

In de eerste helft van 2020 zullen de werkprogramma's worden beschreven. Het is belangrijk de inhoud van deze werkprogramma's te volgen, om al een jaar op voorhand te kunnen anticiperen op call-inhoud. Dit biedt veel perspectieven voor pro-actieve aanvragers. Immers is er dan de mogelijkheid om competitievere voorstellen voor te bereiden, in plaats van enkele weken voordat een 'call for proposal' gepubliceerd wordt.

Thematieken en programma-opbouw binnen Horizon Europe

De volgende thematieken zullen -in elk geval- een prominente plek krijgen binnen Horizon Europe:

Meer openheid:

- Resultaten standaard gepresenteerd in vrij toegankelijke publicaties;
- Sterker 'open data' beleid.

Partnerschappen en missies:

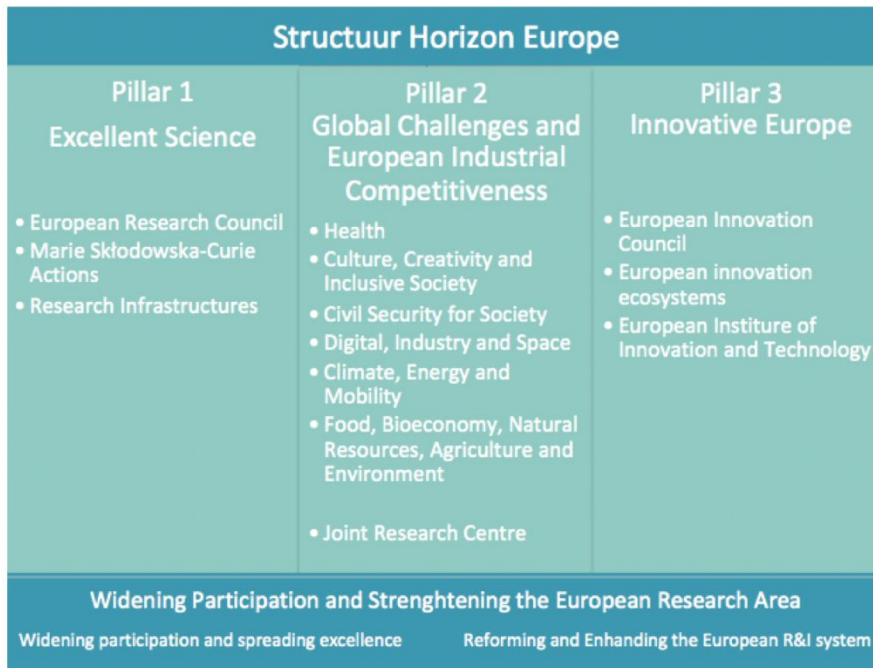
- Meer partnerschappen met het Europese bedrijfsleven en samenwerking tussen EU programma's;
- Missie-georiënteerd beleid om het bereik bij burgers te vergroten.

Steun voor disruptieve innovatie:

- Nieuw instituut voor disruptieve (groot potentieel/hoog risico) innovatie: European Innovation Council;
- Lidstaten die achterlopen op gebied van innovatie krijgen extra steun.

In de loop van 2020 zal dit nog uitkristalliseren als de werkprogramma's vorm krijgen.

Het 9^e Kaderprogramma is als volgt opgebouwd:

Doelen van de pijlers van Horizon Europe

De doelen van de pijlers van Horizon Europe zijn de volgende:

Doel van Pijler 1:

Excellente Wetenschap (Excellent Science) in Europa op een topniveau te houden of te brengen door middel van beurzen. Europa moet een aantrekkelijke locatie worden voor 's werelds beste onderzoekers. Europa wil onderzoekstalent aantrekken, ontwikkelen en toegang bieden tot de beste onderzoeksinfrastructuren, door middel van:

- European Research Council (ERC): voor excellent grensverleggend onderzoek;
- Marie Skłodowska Curie acties (MCSA): voor het bevorderen van training en mobiliteit van onderzoekers;
- Onderzoeksinfrastructuren: voor het versterken van de kwaliteit en toegankelijkheid van onderzoeksinfrastructuren.

Doel van Pijler 2:

Onderzoek en innovatie van de EU laten aansluiten bij burgers en de maatschappij, met duidelijke zichtbaarheid en impact.

- Een missie heeft een duidelijk, inspirerend, en meetbaar doel, binnen een gezette tijd. Een missie heeft impact voor wetenschap en technologie, burgers en de maatschappij, die verder gaat dan individuele acties.

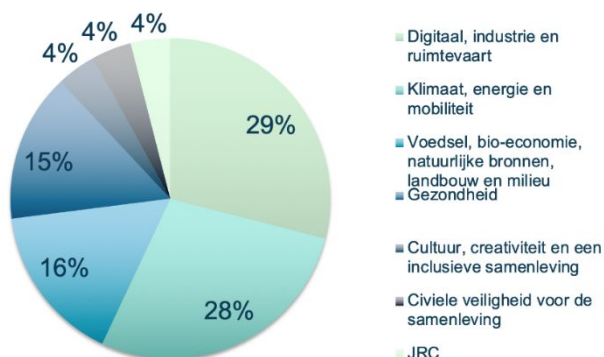
Pijler 2 betreft de volgende (thematische) **clusters**:

1. Gezondheid;
2. Cultuur, creativiteit en een inclusieve samenleving;
3. Civiele veiligheid voor de samenleving;
4. Digitaal, industrie en ruimtevaart;

5. Klimaat, energie en mobiliteit;
6. Voedsel, bio-economie, natuurlijke bronnen, landbouw en milieu.

Pijler 2 heeft de volgende **missies**:

1. Klimaatverandering;
2. Kanker;
3. Water en oceanen;
4. Klimaatneutrale, slimme steden;
5. Bodemgezondheid en voedsel.

Hier wordt de **budgettechnische focus** van het programma weergegeven in percentages.

De verdeling van het budget voor pijler 2, is de volgende ten aanzien van calls, partnerschappen en missies:

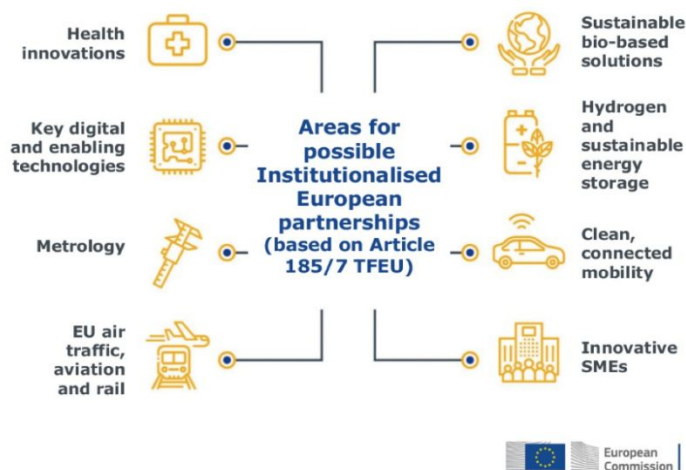

Wat nieuw is binnen Horizon Europe zijn de zogenaamde **Europese partnerschappen**.

Co-programmed	Co-funded	Institutioneel
Partnerschappen tussen de Commissie en private en/of publieke partners. Gebaseerd op memoranda van overeenstemming en/of contractuele afspraken.	Partnerschappen waarbij EU-landen zijn betrokken, met onderzoek financiers en andere overheidsinstanties in de kern van het consortium.	Partnerschappen waarbij de EU deelneemt aan financieringsprogramma's voor onderzoek en innovatie die worden uitgevoerd door een aantal EU-landen.

Bestaande Europese netwerken zijn hier in opgenomen of gefuseerd. De Europese Commissie heeft hierbij als doel om een nieuwe generatie doelgerichte en ambitieuze partnerschappen vorm te geven om haar beleid te realiseren.

De partnerschappen, dit zijn netwerken waar bij aangesloten zou kunnen worden, betreffen de volgende thematieken:

Doel van Pijler 3:

'Open Innovation', gericht op innovatie om het concurrentievermogen van de EU te versterken. Mogelijkheden voor funding richten zich momenteel op de volgende programma's en sub-onderdelen:

European Innovation Council (EIC)	European Innovation Ecosystem (EIE)	European Institute of Innovation and Technology (EIT)
• Pathfinder – eerste fase ontwikkeling • Accelerator – scale-ups • Fellowships en prijzen	• EIC Forum of innovation agencies • Co-fund activiteiten • Eureka Eurostars • Delen van 'best practices' • Citizen science en gender wetenschappen • Steunen internationale samenwerking	• Duurzame innovatie van ecosystemen • Ondernemers- en innovatievaardigheden in het kader van levenslang ontwikkelen • Nieuwe oplossingen • Nieuwe Kennis en Informatie centra (KIS)

Voor disruptieve innovatie zijn de Pathfinder en Accelerator-programma's binnen Pijler 3 mogelijk interessant:

Pathfinder

- 3 miljard euro
- Steun voor toekomstige en opkomende technologie
- Prototypes
- Business acceleration services
- Transities

Accelerator

- 7 miljard
- Subsidies voor het opschalen van baanbrekende innovaties
- Equity-funding voor bedrijven die al eerder subsidie ontvingen (bv. SME instrument)
- Aanvragen voor equity-funding ondergaan markttoets

Voor onderzoek zijn de kansen binnen 'Widening participation' vooral van belang. Het betreft dan de volgende sub-programma's:

Widening Participation and Spreading Excellence

- Teaming
- Twinning
- ERA Chairs
- Excellence Initiatives
- COST

Hervorming en verbetering van de Europese R&I systeem

- Versterking van de wetenschappelijke basis voor onderzoek en innovatiebeleid
- Overgang naar open wetenschap
- Ondersteuning van de hervorming van het nationale R&I-beleid
- Ondersteuning van de modernisering van universiteiten in de 'ERA'
- Ondersteuning van de effectieve internationale samenwerking met derde landen
- Forecasting van studies
- Implementatie van het EU R&I-programma
- Wetenschappelijke input voor ander beleid

Digital Europe

Naast het Horizon Europe programma liggen er ook mogelijkheden binnen het Digital Europe programma. Dit EU-programma is gericht op het opbouwen van de strategische digitale capaciteiten van de EU en de verdere facilitering van de brede inzet van digitale technologieën, te gebruiken door Europese burgers en bedrijven. Het programma heeft als doel het verbeteren Europa's concurrentievermogen in de mondiale digitale economie en haar technologische autonomie vergroten. Het betreft 9.2 miljard funding voor 2021-2027. Het programma start in 2021. Het programma heeft **5 subdoelen**:

Supercomputing	• 2,7 miljard • Institutionalised Partnership • Bouwen van een supercomputing infrastructuur
Artificial Intelligence	• 2,5 miljard • Direct management (vooral joint procurement & grants) • Data resources and libraries, large experimentation facilities
Cyber Security	• 2 miljard • Institutionalised Partnership • Geavanceerde cybersecurity-apparatuur en data-infrastructuur
Advanced Digital Skills	• 0,7 miljard • Digital Innovation Hubs • HPC, AI, Cybersecurity, Big Data, Distributed ledger, Robotics
Wide use of digital technologies	• 1,3 miljard • Digital Innovation Hubs, digitalisatie van administratie en industrie

Conclusie

Het is belangrijk om te beseffen dat 'Sport en Bewegen' geen hoofdthema is binnen Horizon Europe of Digital Europe. Het heeft raakvlakken met veel andere bredere thema's. Het is dus van belang om cross-sectoraal om te denken, cross-sectorale netwerken te benutten, te denken vanuit missies met regionale impact en vooral **cross-sectoraal** samen te werken met de verschillende stakeholders in de regio. Enkele voorbeelden van dit cross-sectorale omdenken staan hier weergegeven:

Thema	Mogelijkheden voor S&B
Onderzoek, ontwikkeling, Innovatie	(Disruptieve) R&D in sportinnovatief MKB, sportbedrijven of sportbonden
ICT	E-sports, IoT voor sport, wearables, andere vormen van M-health, E-health, robotica of AI-toepassingen
MKB competitiviteit	Sportinnovatie-centra, acceleratorhubs en andere innovatie-clusters
CO2 neutrale economie	Energie efficiëntie van sport-accommodaties
Adaptatie aan klimaatverandering	Groene leefomgeving, slimme stadsplanning – en actieve steden en burgers
Erfgoed en milieu bescherming	Bewegen in de buitenruimte, wandelen, fietsen, ecotoerisme
Duurzaam transport en mobiliteit	Last mile (wandelen en fietsen), softe mobiliteitsoplossingen (andere vervoersmiddelen dan de fiets waarbij moet worden bewogen)
Werkgelegenheid	Nieuwe beroepen rondom leefstijl en gezondheid
Sociale inclusie	Wijkgerichte aanpakken voor inclusie in de wijk middels sport en bewegen (eenzaamheid onder ouderen, hangjongeren, overgewicht)
Educatie en training	Bewegend Leren, inclusieve doelgroep-aanpakken middels S&B

Verder voorbereiden en bekwamen op Horizon Europe en Digital Europe?

Momenteel is een project in oprichting voor de verhoogde participatie op Europese programma's voor het bredere Sport en Bewegen-veld (S&B) en actieve deelname in Europese netwerken in Brussel. Het is een resultante van een samenwerking tussen VWS, ZonMW, Sportinnovator, het Watertorenoverleg en het lectorenplatform Sport en Bewegen, NOC*NSF en Kenniscentrum Sport & Bewegen.

In dit project wordt getracht internationale ambitie te realiseren voor zowel sportinnovatie als sportonderzoek. Professionalisering op Europese funding alsmede het vergroten en ontsluiten van toegang tot Europese netwerken zijn daarbij belangrijke pijlers.

8. Tot slot

Deze Whitepaper biedt een veelgevraagd overzicht van beschikbare Europese subsidies voor sport en bewegen. Gemeenten, provincies, (sport)organisaties, bedrijfsleven, NGO's, kennisinstellingen en vele anderen kunnen hier profijt van hebben. Maar met een Whitepaper alleen, schrijf je nog geen succesvolle subsidieaanvraag. Voor wie op de hoogte wil blijven, zijn er tal van mogelijkheden, variërend van het inschrijven voor nieuwsbrieven, het volgen van specifieke LinkedIn-groepen tot het deelnemen aan informatiebijeenkomsten, masterclasses en studiereizen.

In 2020 onderzoeken VWS, Kenniscentrum Sport & Bewegen, NOC*NSF, Vereniging Sport en Gemeenten en ZonMw (Sportinnovator) of en hoe de ondersteuning kan verbeteren aan Nederlandse partijen uit het domein sport en bewegen die meer willen met 'Europa'. In 2020 zal o.a. een tweedaags bezoek voor stakeholders worden georganiseerd naar Brussel.

Kenniscentrum Sport & Bewegen deelt op de eigen websites van het [kenniscentrum](#) en [Allesoversport](#) actuele Nederlandse kennisartikelen over met name Erasmus+. Ook via social media en de [Nieuwsbrief Kenniscentrum Sport & Bewegen](#) worden interessante nieuwtjes, uitnodigingen voor informatiebijeenkomsten en voorbeelden van projecten verspreid. In de [Sportsubsidie-database](#) van Kenniscentrum Sport & Bewegen kun je (na kosteloze registratie) gericht zoeken naar subsidiemogelijkheden; ook Europese calls staan hierin.

Wie op de hoogte wil blijven van actuele ontwikkelingen voor sport en bewegen vanuit Horizon Europe/Digital Europe, of voor professionalisering/delegaties op dit terrein, kan terecht bij Europese Zaken Sportinnovatie en Sportonderzoek van [ZonMw](#). Vanuit het eerder genoemde initiatief voor meer Nederlandse oriëntatie op de mogelijkheden voor sport en bewegen in Horizon Europe en Digital Europe zullen cursussen rondom Europese funding plaatsvinden. Daarnaast zullen enkele delegaties naar Brussel gaan om het netwerk op te bouwen. Op de internationale website van ZonMw zal meer informatie verschijnen over de kaders van Horizon Europe en Digital Europe en de zich (nog) ontwikkelende beleidsbepaling door de Europese Commissie.

In dit [overzicht van RVO](#) wordt duidelijk welke adviseurs gericht kunnen informeren over specifieke onderdelen van de Europese subsidieprogramma's die in deze Whitepaper aan de orde zijn gekomen.

Gespecialiseerde Nederlandse subsidiebureaus kunnen ondersteuning op maat geven voor organisaties die zich op een Europese call oriënteren of direct een aanvraag willen indienen.

Disclaimer: Deze Whitepaper Europese financieringsmogelijkheden Sport en Bewegen is een publicatie van Kenniscentrum Sport & Bewegen. Ondanks de zorgvuldige samenstelling van de inhoud aanvaardt Kenniscentrum Sport & Bewegen geen enkele aansprakelijkheid voor schade, direct dan wel indirect, door eventuele fouten of vergissingen. Dit geldt zowel voor de eigen teksten als voor teksten van derden. De inventarisatie zal een jaarlijkse update krijgen.